

Spelling

Handleiding • Groep 7 • Blok 5

Picto's

- Deze opdracht doe je als je tijd hebt.
- Deze opdracht doe je alleen.
- Deze opdracht doe je samen.
- Deze opdracht doe je in een groepje.
- Deze opdracht doe je met de hele klas.
- Dit is een bewegingsopdracht.
- Deze opdracht schrijf je op een blaadje.

- Knipstrategie
- Luisterstrategie
- Onthoudstrategie
- Ook-zo-strategie
- Regelstrategie
- Werkwoord

Blok 5 Differentiatie

Cheeta-opdracht

De cheeta-opdracht is een extra opdracht aan het eind van elke les, in te zetten als tempodifferentiatie.

Herhalen en toepassen

- Leerwerkschrift**
- **Spel 1** De leerlingen kiezen om de beurt een woord uit blok 5 en schrijven alleen de eerste letter op; voor de overige letters zetten ze een puntje. Door letters te noemen moet de andere leerling het woord raden binnen tien keer.
  - **Spel 2** De leerlingen maken met zo veel mogelijk woorden uit blok 5 een zelfbedachte zin, waarin een letter per klankgroep in de woordpakketwoorden zwart wordt gemaakt. Spreek met de leerlingen een tijd af om de zin te bedenken. Het is raadzaam even te controleren of alle gemaakte zinnen grammaticaal correct zijn, voordat de zinnen doorgegeven worden.
  - **Spel 3** Met dit kaartspel moeten leerlingen halve woorden completeren tot hele woorden, waarmee ze een beroep doen op het woordbeeld van de woorden.
- Maat**
- **Spel 1** De leerlingen kiezen om de beurt een woord uit blok 5 en schrijven alleen de eerste en laatste letter op; voor de andere letters zetten ze een puntje. De anderen noemen om de beurt een letter die in het woord kan voorkomen. Wie het eerst het woord ziet, vult de letters in en kan een punt verdienen.
  - **Spel 2** De leerlingen spelen 'bingo' waardoor het woordbeeld wordt ingeprent.
  - **Spel 3** De leerlingen maken een woordwiel voor elkaar (visuele analyse), maken van de losse letters in het woordwiel een woord (visuele synthese) en schrijven het woord eronder.

Pluswerk

- Woordpakket 17** In alle opdrachten produceert de leerling de goede schrijfwijze van *voltooid deelwoorden* van zowel zwakke als sterke werkwoorden.
- Woordpakket 18** De leerling produceert in opdracht 1 nieuwe woorden met *ch(t)* door rebussen op te lossen en maakt zelf rebussen met zelfbedachte woorden met *ch(t)*. In opdracht 2 wordt de spellingcategorie afgebakend in de vorm van het oplossen van geheimschrift. Vervolgens maakt hij zelf een geheimschrift. Opdracht 3 is gewijd aan analyse in woordstukjes.
- Woordpakket 19** In opdracht 1 completeert de leerling niet alleen *leenwoorden* uit het woordpakket, maar ook nieuwe *leenwoorden*; hij controleert zelf de goede schrijfwijze. Opdracht 2 is een puzzel, waarbij de leerling zelf leenwoorden voor in de puzzel bedenkt en definities bij de leenwoorden formuleert. De laatste opdracht is volledig productief en functioneel: de leerling schrijft bij een foto een krantenberichtje.
- Woordpakket 20** De leerling schrijft in opdracht 1 nieuwe woorden zonder *trema* over en zet het ontbrekende *trema* op de goede klinker om vervolgens op een metacognitief niveau de schrijfaanwijzingen als antwoord op vragen te produceren. Opdracht 2 is een puzzel (paardensprong) met een synthese van klankgroepen waarbij de leerling het *trema* zelf moet toevoegen. In opdracht 3 tot slot moet de leerling woorden met *trema* gebruiken in een zelfbedacht dagboekfragment.

Mijn Pakket

Voor elk woordpakket kunnen leerlingen extra oefenen. De leerling oefent op eigen niveau, afhankelijk van de resultaten. Zie de handleiding Leerlingsoftware in de cockpit onder 'jaaroverzicht'.

Wp17 Les 1 Werkwoordspelling

Lesdoel

- De leerling leert het voltooid deelwoord en het hele werkwoord schrijven.

Lesvoorbereiding

- Bekijk woordpakket 17.
- Zet les 1 klaar op het digibord.
- Combinatiegroep: print de start- en afsluitopdracht bij deze les.
- Preteaching: zie de aanwijzingen bij Extra instructie.

Materiaal

- digibord
- leerwerkschrift
- leerwerkschrift Maat
- combinatiegroep: printblad Start- en afsluitopdracht

Woordpakket 17 Les 1

Werkwoordspelling

Ik leer het voltooid deelwoord en het hele werkwoord.

woordenboekvorm	pv +	→ volt dw →	zwakke ww: ge + ik-vorm + d/t (1 kofschip)	sterke ww: ge + en aan het eind
		→ hele ww →	woordenboekvorm	

Werkwoorden			
werken (pv +) gewerkt (pv +) werken	wennen (pv +) gewend (pv +) wennen	laten (pv +) gelaten (pv +) laten	lopen (pv +) gelopen (pv +) lopen
wachten (pv +) gewacht (pv +) wachten	zaaien (pv +) gezaaid (pv +) zaaien	vallen (pv +) gevallen (pv +) vallen	ruken (pv +) geroken (pv +) ruken
botsen (pv +) gebotst (pv +) botsen	organiseren (pv +) georganiseerd (pv +) organiseren	dwingen (pv +) gedwongen (pv +) dwingen	wegen (pv +) gewogen (pv +) wegen
missen (pv +) gemist (pv +) missen	verven (pv +) geverfd (pv +) verven	nemen (pv +) genomen (pv +) nemen	liggen (pv +) gelegen (pv +) liggen
wensen (pv +) gewenst (pv +) wensen	bonzen (pv +) gebonst (pv +) bonzen	zwerfen (pv +) gezwervt (pv +) zwerfen	opstijgen (pv +) opgestegen (pv +) opstijgen

De persoonsvorm + het voltooid deelwoord
De persoonsvorm + het hele werkwoord

Elke zin heeft een persoonsvorm. Naast de persoonsvorm kan er nog een ander werkwoord in de zin staan:

- het voltooid deelwoord of
- het hele werkwoord.

Voorbeeld:
Ik heb gewerkt - jij/hij/zij hebt/heeft gewerkt - wij/jullie/zij hebben geworkt
pv = heb / hebt / heeft / hebben
volt dw = geworkt

1 Persoonsvorm + voltooid deelwoord (volt dw)
Naast een persoonsvorm van hebben, zijn of worden kan er een ander werkwoord in de zin staan: het **voltooid deelwoord**. Een voltooid deelwoord begint meestal met ge-.

Voorbeeld:
Ik heb gewacht - jij/hij/zij hebt/heeft gewacht - wij/jullie/zij hebben gewacht
pv = heb/hebt/heeft/hebben
volt dw = gewacht

Een voltooid deelwoord van een zwak werkwoord eindigt op t of d: geworkt - geworkd. Een voltooid deelwoord van een sterk werkwoord eindigt op en: gelaten - gelopen.

Schrijfaanwijzing voltooid deelwoord
Zwakke werkwoorden → Schrijf ge + ik-vorm + t/d.
Hoor je bij het voltooid deelwoord 't' aan het eind? Maak het voltooid deelwoord langer. Hoor je 'd', schrijf het voltooid deelwoord met 't' aan het eind. Twijfel je? Gebruik dan als hulpmiddel 't kofschip'.

Sterke werkwoorden → Schrijf ge + en aan het eind.

2 Persoonsvorm + het hele werkwoord (hele ww)
Naast een persoonsvorm van bijvoorbeeld kunnen, zullen of willen kan er een ander werkwoord in de zin staan: het **hele werkwoord**.

Voorbeeld:
Ik kan wachten - jij/hij/zij kunt wachten - wij/jullie/zij kunnen wachten
pv = kan/kunt/kunnen
hele ww = werken

Schrijfaanwijzing hele werkwoorden
Je schrijft het hele werkwoord als de woordenboekvorm.

Tip
• Is de verleden tijd van het zwakke werkwoord ik-vorm + te(n)?
Dan schrijf je het voltooid deelwoord van dat werkwoord ook met t.
• Is de verleden tijd van het zwakke werkwoord ik-vorm + de(n)?
Dan schrijf je het voltooid deelwoord van dat werkwoord ook met d.

Let op!
Na te en aan het volgt altijd het hele werkwoord!

Voorbeeld:
Hij probeert te ontsnappen. → ontsnappen = hele werkwoord
Ik ben de muur aan het verven. → verven = hele werkwoord

1 Bekijk samen het woordpakket en de schrijfaanwijzing.

2 Maak er een voltooid deelwoord van.

- Leerling 1: zorg dat je het woordpakket niet ziet.
- Leerling 2: kies een woordenboekvorm uit de eerste twee rijtjes van het woordpakket en lees die voor.
- Leerling 1: zeg de laatste klank van de stem. Wijs het goede plaatje aan en zeg het **voltooid deelwoord**. Zeg ook of het op t of d eindigt.
- Leerling 2: zeg of het goed is.
- Herhaal en rol om na vijf woorden.

3 Vul in het goede rijtje in.

- Leerling 1: zorg dat je het woordpakket niet ziet.
- Leerling 2: lees zin a voor.
- Leerling 1: vul het voltooid deelwoord in het goede rijtje in.
- Ruil om na vijf werkwoorden.
- Kijk samen na en verbeter.

zwakke werkwoorden	sterke werkwoorden
* kofschip	niet * kofschip
	-en

4 Schrijf het hele werkwoord op.

- Leerling 1: zorg dat je het woordpakket niet ziet.
- Leerling 2: lees zin a voor.
- Leerling 1: noem het **hele werkwoord** en schrijf het op.
- Doe hetzelfde met zin b en c.
- Ruil om en herhaal met zin d, e en f.
- Kijk samen na.

4 Ik kan de hele dag werken.
b Zullen we jouw kamer verven?
c De hond kon de ham op mijn boterham ruken.
d We wilden de boot echt niet missen!
e Kun je even op ons wachten?
f Mijn zus ging de hele route naar huis lopen.

5 Haal voltooid deelwoorden uit de bloemen.

- Haal uit de bloem vier **voltooid deelwoorden**. Vul ze in.
- Zet een streep onder de ik-vorm in elk voltooid deelwoord.

Bloem 1: gewant, gewant, gebotst, gezaaid
Bloem 2: gewacht, gewerkt, georganiseerd, geverfd

Lesinhoud

10 Introductie

- Je kunt bij deze les twee instructiefilmpjes inzetten.
- Ga naar het digibord en doe de oefening(en).
  - Bespreek kort het leerdoel met de leerlingen.

Instructie

- Doe de oefening(en). Geef beurten.
- Kijk samen naar de schrijfaanwijzing en laat deze voorlezen. Bespreek de voorbeelden.
- Laat de woordpakketwoorden voorlezen. Laat de leerlingen zinnen maken met de werkwoorden als voltooid deelwoord en met de werkwoorden als heel werkwoord.
- Wijs de spellingcategorie op de poster aan.
- Ga in op wat er bij de afbeelding bij opdracht 2 in het leerwerkschrift 'de zevenwalMBERG' staat: '+ /j/'. Verwijs naar *zaaien* in het woordpakket. De laatste klank van de stem is /j/. De /j/ is geen medeklinker van 't kofschip' en dus schrijf je gezaaid met d. Laat de leerlingen nog meer zwakke werkwoorden noemen op /jun/ (aaïen, waaien, oplaaien; groeien, roeien, loeien; hooien, rooien, strooien). Schrijf ze eventueel op het bord, onderstreep de i en schrijf eronder: i = /j/ → voltooid deelwoord op d.
- Bekijk samen de opdrachten in de leerwerkschriften. Lees de opdrachten voor en licht ze zo nodig toe.

10 Verwerking

- Opdrachten zijn gelijk voor het leerwerkschrift en het leerwerkschrift Maat.
- Opdracht 2** De leerlingen passen de schrijfaanwijzing toe voor de vorming van het voltooid deelwoord van zwakke werkwoorden.
- Opdracht 3** De leerlingen categoriseren op het gehoor het voltooid deelwoord en produceren de goede schrijfwijze.
- Opdracht 4** De leerlingen lezen elkaar de zinnen voor, zeggen wat het hele werkwoord is en vullen het in.
- Opdracht 5** De leerlingen bepalen of het voltooid deelwoord van het zwakke werkwoord op een t of d eindigt en onderstrepen de ik-vorm in het voltooid deelwoord, waardoor de woordbouw duidelijk wordt.

5 Reflectie

- Laat de groep het verschil uitleggen tussen sterke en zwakke werkwoorden. Maak twee rijtjes op het bord: sterk en zwak. Laat de verschillen noemen en schrijf die in het goede rijtje (sterk: verleden tijd met klinkerverandering + voltooid deelwoord op en; zwak: verleden tijd met te(n) of de(n) en voltooid deelwoord op t of d). Eventueel laat je van beide een voorbeeld noemen en schrijf je dat in het goede rijtje.
- Bespreek opdracht 3 met behulp van het digibord. Laat aan de hand van 't kofschip' uitleggen waarom het voltooid deelwoord van het zwakke werkwoord met t of d wordt geschreven.

Extra instructie / differentiatie

Preteaching

Geef een kopie van het woordpakket. Schrijf boven de eerste rij: 't kofschip' en bij de tweede rij 'NIET in 't kofschip'. Laat bij de zwakke werkwoorden de laatste klank van de stem noemen.

Instructie

Leerwerkschrift Maat en Dyslexie

Laat de leerlingen het volgende overnemen op een leeg blaadje en laat elk zwak voltooid deelwoord in woordstukjes invullen:

ge	ik-vorm	t/d
ge	werk	t

NT2

Kijk met de leerlingen naar de betekenissen van de woordpakketwoorden. Laat enkele werkwoorden uitbeelden. De leerlingen schrijven drie lastige werkwoorden op. Ze noteren het hele werkwoord en voltooid deelwoord. Met beide maken ze een zin.

Opdracht 2

Spellingsterk

De leerlingen wijzen niet de afbeelding aan, maar schrijven het voltooid deelwoord op.

Opdracht 3

Leerwerkschrift Maat

Laat in het schema bij 'zwakke werkwoorden' ook schrijven: ge + ik-vorm + t/d. Verwijs naar de afbeeldingen van opdracht 2 en laat de leerlingen daar gebruik van maken bij het kiezen tussen t en d.

Compactroute

Opdracht 4.

Combinatiegroep

Startopdracht combinatiegroep

De leerlingen selecteren uit verschillende werkwoordsvormen de voltooid deelwoorden en maken met een voltooid deelwoord een lange zin.

Afsluitopdracht combinatiegroep

De leerlingen vullen in een puzzel het voltooid deelwoord van werkwoorden in en maken een zin met een zelfgekozen voltooid deelwoord.

Wp17 Les 2 Werkwoordspelling

Lesdoel

- De leerling oefent het voltooid deelwoord en het hele werkwoord.

Lesvoorbereiding

- Bekijk woordpakket 17.
- Zet les 2 klaar op het digibord.
- Preteaching*: zie de aanwijzingen bij Extra instructie.

Materiaal

- digibord
- leerwerkschrift
- leerwerkschrift Maat

Woordpakket 17

Les 2

Werkwoordspelling
Ik oefen het voltooid deelwoord en het hele werkwoord.

Schrijfaanwijzing
Een voltooid deelwoord (volt dw) van een zwak werkwoord eindigt op t of d.
Ik heb gewerkt - Ik ben gewerd.
Hoor je hi aan het eind? Maak het voltooid deelwoord langer.
Twijfel je? Gebruik 't kofschip'.
Een voltooid deelwoord van een sterk werkwoord eindigt op en.
Ik heb (iets) gelaten - Ik ben gelopen.
Het hele werkwoord (hele wv) schrijf je als de **woordenboekvorm**.
Ik kan werken - Ik zal wennen.

1 Lees het stukje dagboek.

- Kijk naar de vetgedrukte woorden.
- Onderstreep de **voltooid deelwoorden** van een zwak werkwoord met blauw.
- Onderstreep de **voltooid deelwoorden** van een sterk werkwoord met groen.
- Onderstreep het **hele werkwoord** met geel.

Lief dagboek,
Vandaag heb ik in het bos **gelopen** met Bello aan de riem. Maar toen Bello een andere hond zag, ging hij er vandoor en ben ik **gevalen**. Ik heb **gewacht**, maar Bello kwam niet terug! Ik kan er niet aan **wennen** dat Bello niet komt als ik hem roep. Ik heb wel een sur door het bos **gezworven**. Toen ik bij een huisje kwam, heb ik daar op de deur **gebonsd**. Een oude man deed open en Bello sprong tegen me op! Ik heb Bello aan de riem mee naar huis **genomen**. Ik ben zo blij dat Bello terug is, want ik heb hem echt even heel erg **gemist**. Ik zal **organiseren** dat hij op cursus gaat.

2 Vul het voltooid deelwoord van elke woordenboekvorm in het goede rijtje in.

Kies uit: **dwingen** | **wennen** | **werken** | **laten** | **wegen** | **zaaien** | **organiseren** | **opstijgen** | **botsen** | **winnen**

zwakke werkwoorden	sterke werkwoorden	
't kofschip	NIET 't kofschip	
gewerd	gezaaid	opstijgen
gewerkt	georganiseerd	gelaten
gedrukt	gewerd	gewogen
		opgestegen

3 Rijmen maat

1 Kijk naar de woorden hieronder.
Werk **voltooid deelwoord** uit het woordpakket rijmt erop? Vul de rijmwoorden in.
2 Kies twee rijmparen en maak er een gek rijmpje mee.
Gebruik steeds de persoonsvorm van hebben, zijn of worden.

1 gemerkt gewerkt

2 gelopen gewogen

3 geleerd georganiseerd

4 gekregen gedragen (of opgestegen)

Rijmpje:
_____
_____

LEERWERKSCHRIFT blz. 8 – 9

Woordpakket 17

Les 2

Werkwoordspelling
Ik oefen het voltooid deelwoord en het hele werkwoord.

Schrijfaanwijzing
Een voltooid deelwoord (volt dw) van een zwak werkwoord eindigt op t of d.
Ik heb gewerkt - Ik ben gewerd.
Hoor je hi aan het eind? Maak het voltooid deelwoord langer.
Twijfel je? Gebruik 't kofschip'.
Een voltooid deelwoord van een sterk werkwoord eindigt op en.
Ik heb (iets) gelaten - Ik heb gelopen.
Het hele werkwoord (hele wv) schrijf je als de **woordenboekvorm**.
Ik kan werken - Ik zal wennen.

1 Lees het stukje dagboek.

- Kijk naar de vetgedrukte woorden.
- Onderstreep de **voltooid deelwoorden** van een zwak werkwoord met blauw.
- Onderstreep de **voltooid deelwoorden** van een sterk werkwoord met groen.
- Onderstreep het **hele werkwoord** met geel.

Lief dagboek,
Vandaag heb ik in het bos **gelopen** met Bello aan de riem. Maar toen Bello een andere hond zag, ging hij er vandoor en ben ik **gevalen**. Ik heb **gewacht**, maar Bello kwam niet terug! Ik kan er niet aan **wennen** dat Bello niet komt als ik hem roep. Ik heb wel een sur door het bos **gezworven**. Toen ik bij een huisje kwam, heb ik daar op de deur **gebonsd**. Een oude man deed open en Bello sprong tegen me op! Ik heb Bello aan de riem mee naar huis **genomen**. Ik ben zo blij dat Bello terug is, want ik heb hem echt even heel erg **gemist**. Ik zal **organiseren** dat hij op cursus gaat.

3 Maak het voltooid deelwoord.

Vul bij de zwakke werkwoorden in: t of d. Bedenk de laatste klank van de stam!

zwakke werkwoorden	volgt dw op t of d?	sterke werkwoorden	volgt dw op en?
wennen	is gewerd_____	dwingen	was <u>gedwongen</u> _____
wennen	zijn gewerd_____	laten	heeft <u>gelaten</u> _____
werken	heeft gewerkt_____	wegen	wordt <u>gewogen</u> _____
botsen	waren gebots_____	ruiken	hebben <u>geruikt</u> _____

2 Onderstreep het hele werkwoord in elke zin.

Ik oefen het voltooid deelwoord en het hele werkwoord.

- Kun je even op mij waachten?
- Die luchtballon zal over vijf minuten opstijgen.
- Ik wil even aan de bloemen ruiken.
- Kan je me even met de was helpen?
- Mijn moeder wil haar haar verven.

4 Welke werkwoorden horen bij het plaatje?

1 Vul alleen de woordenboekvormen in die bij het plaatje horen.
2 Zet het **voltooid deelwoord** erachter.

Kies uit: **wennen** | **verven** | **botsen** | **zaaien** | **mitsen** | **botsen**

wennen - gewerd _____

mitsen - gemist _____

botsen - gedrukt _____

LEERWERKSCHRIFT MAAT blz. 8 – 9

Lesinhoud

5 Introductie

- Ga naar het digibord en doe de oefening(en). Geef beurten.
- Bespreek kort het leerdoel met de leerlingen.

Instructie

- Herhaal dat voltooid deelwoorden bijna altijd met ge beginnen, maar niet altijd. Schrijf eventueel op het bord: Begint een werkwoord met be, ge, her, ver, er of ont? Er komt geen extra stukje ge voor het voltooid deelwoord. Vertel de leerlingen erbij dat het gaat om werkwoorden van drie of meer klankgroepen waarbij de eerste klankgroep geen klemtoon heeft (bijvoorbeeld: gebeuren, herkennen). Vertel de leerlingen ook dat er maar weinig van deze werkwoorden zijn die met er beginnen. In het woordpakket zijn geen werkwoorden met er opgenomen.
- Bespreek dit met de leerlingen door steeds een werkwoord in te laten vullen op de puntjes dat met zo'n voorvoegsel begint: Ik heb/ben ... begonnen, gebruikt, herhaald, vergeten, erkend, onthouden.
- Doe de oefening(en). Geef beurten.
- Kijk samen naar de korte schrijfaanwijzing in de leerwerkschriften en bespreek deze met de leerlingen. Laat de leerlingen de stappen van de schrijfaanwijzing van het voltooid deelwoord op t of d zelfstandig op nog één of twee werkwoorden toepassen (werken en verven bijvoorbeeld).
- Herhaal de schrijfwijze van het hele werkwoord: het hele werkwoord schrijf je hetzelfde als de woordenboekvorm.
- Bekijk samen de opdrachten in de leerwerkschriften. Lees de opdrachten voor en licht ze zo nodig toe.

15 Verwerking

Opdracht 1 De leerlingen categoriseren de voltooid deelwoorden als zwak of sterk, en de hele werkwoorden in een functionele context, waardoor ze zich bewust worden van de verschillen in schrijfwijze.

Opdracht 2 De leerlingen produceren de goede schrijfwijze van voltooid deelwoorden en delen ze in bij de goede categorie.

Maat Door op grond van de gegeven woordenboekvorm het zwakke voltooid deelwoord aan te vullen met t of d, passen de leerlingen de regel van 't kofschip' stapsgewijs toe. Daarnaast vormen ze het sterke voltooid deelwoord.

Opdracht 3 De leerlingen bedenken rijmparen met voltooid deelwoorden en maken daarmee een rijmpje, waardoor de voltooid deelwoorden in een creatieve context gebruikt worden.

Maat De leerlingen onderstrepen de hele werkwoorden in de zinnen.

Maat opdracht 4 De leerlingen kiezen de werkwoorden waarop de regel van 't kofschip' van toepassing is en vormen het voltooid deelwoord van die werkwoorden.

5 Reflectie

- Bespreek opdracht 1 met behulp van het digibord.
- Laat de leerlingen bij een paar voltooid deelwoorden in het dagboekfragment uitleggen waarom het zwakke voltooid deelwoord met een t of d wordt geschreven.
- Laat de leerlingen ook uitleggen hoe ze de hele werkwoorden in de tekst hebben gevonden.
- Kijk voor de antwoorden op het digibord.

Extra instructie / differentiatie

Preteaching

Geef een kopie van het woordpakket en laat elk zwak voltooid deelwoord knippen in ge + ik-vorm + t/d.

Instructie

Leerwerkschrift Maat

Controleer of de leerlingen nog weten wat een voltooid deelwoord is. Herhaal:

- dat je een voltooid deelwoord altijd kunt invullen op de puntjes in: ik heb/ben (iets) ...;
- dat een voltooid deelwoord meestal begint met ge, behalve bij de werkwoorden die beginnen met be, ver, her, er of ont.

Controleer of de leerlingen nog weten wat een heel werkwoord is. Herhaal:

- dat er naast een persoonsvorm nog een heel werkwoord in de zin kan staan;
- dat je een heel werkwoord als woordenboekvorm schrijft.

Opdracht 1

Leerwerkschrift Maat en Dyslexie

Laat het dagboekfragment door een spellingsterke leerling voorlezen.

Coöperatieve werkvorm

Opdracht 1

De leerlingen lezen ieder het stukje dagboek. Ze bepalen in wiens leerwerkschrift ze beginnen met werken. Leerling 1 leest de eerste zin voor. Leerling 2 zegt of er een sterk/zwak voltooid deelwoord of een heel werkwoord in de zin staat. Leerling 1 controleert en weet ook met welke stift hij moet onderstrepen. Dan wisselen ze van rol bij de volgende zin. Let op: bij het tweede leerwerkschrift begint leerling 2 met het lezen van zin 1.

Compactroute

Opdracht 1.

Wp17 Les 3 Werkwoordspelling

Lesdoel

- De leerling oefent de woorden uit les 1 en bedenkt zelf nieuwe voltooid deelwoorden en hele werkwoorden.

Lesvoorbereiding

- Bekijk woordpakket 17.
- Zet les 3 klaar op het digibord.
- Preteaching: zie de aanwijzingen bij Extra instructie.

Materiaal

- digibord
- leerwerkschrift
- leerwerkschrift Maat

Woordpakket 17

Les 3

Werkwoordspelling

- Ik oefen het voltooid deelwoord en het hele werkwoord.
- Ik bedenkt zelf nieuwe voltooid deelwoorden en hele werkwoorden.

1 Vul het hele werkwoord en het voltooid deelwoord in. Gebruik de persoonsvorm van hebben, zijn of worden.

1 zaaien De boer zal zaaien. Hij heeft gezaaid.

2 verven Ik wil mijn muur verven. De muur is verft geweest.

3 rukken Guusje gaat aan de bloem rukken. Zij heeft gerukken.

4 liggen Zijn broertjes gaan ook liggen. Zij hebben gelegen.

2 Zoek nieuwe werkwoorden.

1 Zoek in een leesboek of tijdschrift vijf nieuwe zwakke werkwoorden en vijf nieuwe sterke werkwoorden.

2 Vul de woordenboekvorm en het voltooid deelwoord in.

zwakke werkwoorden		sterke werkwoorden	
woordenboekvorm	voltooid deelwoord	woordenboekvorm	voltooid deelwoord

3 Kies drie nieuwe woordenboekvormen die je bij 2 hebt ingevuld. Maak met elk een zin waarin die woordenboekvorm het hele werkwoord is.

Moeders antwoorden mogelijk:

3 Waarom t en waarom d?

1 Kies uit opdracht 2 een voltooid deelwoord op t en een voltooid deelwoord op d.

2 Vul in waarom je het voltooid deelwoord met t of d schrijft.

3 Gebruik de volgende woorden in je uitslag: stam - 't kofschip - ik-vorm.

Dij voorbeeld:

Als de laatste klank van de stam in 't kofschip zit, schrijf je het voltooid deelwoord zo ge- + ik-vorm + t.

Als de laatste klank van de stam niet in 't kofschip zit, schrijf je het voltooid deelwoord zo ge- + ik-vorm + d.

LEERWERKSCHRIFT blz. 10 – 11

Woordpakket 17

Les 3

Werkwoordspelling

- Ik oefen het voltooid deelwoord en het hele werkwoord.
- Ik bedenkt zelf nieuwe voltooid deelwoorden en hele werkwoorden.

1 Vul het hele werkwoord en het voltooid deelwoord in de zin in.

 De boer zal zaaien. Hij heeft gezaaid.

zaaien

 Ik wil de muur verven. De muur wordt verft.

verven

 We gaan zo opvliegen. Het vliegtuig is opgevolegd.

opvliegen

2 Maak het voltooid deelwoord van het werkwoord.

1 Schrijf het voltooid deelwoord van de zwakke en de sterke werkwoorden op.

zwakke werkwoorden		sterke werkwoorden	
wensen	<u>gewenst</u>	breken	<u>gebroken</u>
haken	<u>gehaakt</u>	glijden	<u>gegleden</u>
ontwikkelen	<u>ontwikkeld</u>	smijten	<u>gesmeten</u>

2 Zoek in een leesboek of tijdschrift nog vier nieuwe werkwoorden. Vul de woordenboekvorm, het voltooid deelwoord en het hele werkwoord in.

woordenboekvorm	voltooid deelwoord	hele werkwoord

3 Waarom t en waarom d?

1 Kies drie zwakke werkwoorden van opdracht 2.

2 Vul de woordenboekvormen onder elkaar in.

3 Vul de laatste klank van de stam van de woordenboekvorm in.

4 Vul erachter in of de laatste klank van de stam wel of niet in 't kofschip zit.

5 Zet daarachter: 'dus d' of 'dus t'.

Voorbeeld: zwikken - /v/ = wel in 't kofschip → dus t

woordenboekvorm	laatste klank van de stam	wel of niet in 't kofschip	dus d of t

LEERWERKSCHRIFT MAAT blz. 10 – 11

Lesinhoud

5 Introductie

- Ga naar het digibord en doe de oefening(en). Geef beurten.
- Bespreek kort het leerdoel met de leerlingen.

Instructie

- Doe de oefening(en). Zorg dat de leerlingen de schrijfaanwijzing voor het voltooid deelwoord van de zwakke werkwoorden stapsgewijs toepassen. Bespreek nog eens het verschil tussen zwakke en sterke werkwoorden.
- Bekijk samen de opdrachten in de leerwerkschriften. Lees de opdrachten voor en licht ze zo nodig toe.

15 Verwerking

Opdracht 1 Bij een afbeelding en de gegeven woordenboekvorm vullen de leerlingen het hele werkwoord en het voltooid deelwoord in de zinnen in en passen zo zelfstandig de schrijfaanwijzing toe.

Opdracht 2 Door zelfstandig in een leesboek of tijdschrift nieuwe werkwoorden te zoeken (zowel zwak als sterk), daarvan het voltooid deelwoord te vormen en met hele werkwoorden zinnen te maken, breiden de leerlingen het woordpakket uit.

Maat De leerlingen produceren nieuwe voltooid deelwoorden (zowel zwak als sterk) bij de gegeven woordenboekvormen. Vervolgens zoeken ze zelf in een leesboek of tijdschrift nieuwe werkwoorden om het voltooid deelwoord en het hele werkwoord te vormen. Ze breiden hiermee het woordpakket uit.

Opdracht 3 De leerlingen leggen de regels voor het vormen van het voltooid deelwoord van zwakke werkwoorden uit aan de hand van twee nieuwe voltooid deelwoorden uit opdracht 2.

Maat De leerlingen schrijven de stappen van de regel van 't kofschip op voor voltooid deelwoorden van zwakke werkwoorden uit opdracht 2.

5 Reflectie

- Bespreek opdracht 2 van het leerwerkschrift met behulp van het digibord. Geef beurten, ook aan Maat-leerlingen. Laat bij elk zwak voltooid deelwoord uitleggen waarom het met t of d wordt geschreven. Eventueel laat je de ik-vorm onderstrepen om de woordbouw te visualiseren.
- Bespreek of leerlingen de vorming van het voltooid deelwoord nog moeilijk vinden. Vraag hoe ze het voltooid deelwoord kunnen herkennen. (Het begint meestal met ge; je kunt het invullen op de puntjes 'ik heb/ben (iets) ...')
- Herhaal nog eens het verschil tussen de voltooid deelwoorden van zwakke en van sterke werkwoorden. Ga er bij zwakke werkwoorden op in hoe ze bepalen of het voltooid deelwoord op een t of d eindigt. (naar de laatste klank van de stam luisteren → wel in 't kofschip = t; niet in 't kofschip = d)
- Kijk voor de antwoorden op het digibord.

Extra instructie / differentiatie

Preteaching

Vorm tweetallen. Laat de leerlingen elkaar een dicteetje geven met de voltooid deelwoorden van de zwakke werkwoorden. Ze kijken elkaars werk na en geven feedback aan de hand van de regel ('t kofschip) in de schrijfaanwijzing.

Instructie

NT2

Laat de leerlingen het verschil tussen de zwakke en sterke werkwoorden nog eens extra oefenen. Herhaal dat het voltooid deelwoord van sterke werkwoorden op (e)n eindigt.

Opdracht 2

Leerwerkschrift Maat en NT2

Verwijs bij het eerste rijtje zwakke werkwoorden naar de afbeelding bij de cheeta-opdracht van les 2. De leerlingen kunnen deze afbeelding als visuele ondersteuning gebruiken als ze moeten bepalen of het voltooid deelwoord op t of d eindigt.

Coöperatieve werkvorm

Opdracht 2

Beide leerlingen schrijven ieder nieuwe werkwoorden op in de woordenboekvorm. Daarna lezen ze elkaar een werkwoord voor en zegt de ander het voltooid deelwoord. Hebben ze allebei andere werkwoorden gevonden? De leerlingen maken de opdracht in hun leerwerkschrift. Ze ruilen van leerwerkschrift en kijken elkaars werk na.

Compactroute

Opdracht 1 en 2.

Wp17 Les 4 Werkwoordspelling

Lesdoelen

- De leerling kan het voltooid deelwoord en het hele werkwoord nu goed schrijven.
- De leerling kan de woorden uit blok 3 nog goed schrijven.

Lesvoorbereiding

- Bekijk woordpakket 9, 10, 11 en 12.
- Zet les 4 klaar op het digibord.

Materiaal

- digibord
- leerwerkschrift
- leerwerkschrift Maat
- groeischrift of scoreblad Spelling

Lesinhoud

5 Introductie Dit kan ik nog

- Ga naar het digibord en doe de oefening(en).
- Bespreek kort de leerdoelen met de leerlingen.

Instructie Dit kan ik nog

- Doe de oefening(en).
- Vraag de leerlingen welke categorie van blok 3 ze nog lastig vinden. Herhaal de schrijfaanwijzing bij dat spellingprobleem nog eens kort.
- Bekijk samen de opdrachten in de leerwerkschriften. Lees de opdrachten voor en licht ze zo nodig toe.

5 Verwerking Dit kan ik nog

- Opdracht 1** De leerlingen herhalen aan de hand van de afbeeldingen woorden met c als /s/ en c als /k/. Ze schrijven de woorden in het goede rijtje.
- Maat** De leerlingen herhalen aan de hand van de afbeeldingen woorden met c als /s/ en c als /k/. Ze bedenken wat er onder de vlek staat en vullen het hele woord in.

Opdracht 2 De leerlingen maken het verhaaltje in de verleden tijd af met het sterke werkwoord dat voor de zin staat.

Opdracht 3 De leerlingen maken verkleinwoorden.
Maat Vergelijkbaar met Basis, maar de leerlingen maken de verkleinwoorden door het goede woordstukje bij de woorden te kiezen.

10 Dictee

- Neem het dictee af.
- Aanwijzingen voor de afname van het dictee staan in de Handleiding Algemeen.

5 Reflectie

- De leerlingen vullen in het groeischrift of op het scoreblad Spelling in hoeveel woorden ze goed hadden.
- In welke woorden hadden de leerlingen in de opdrachten of in het dictee nog fouten gemaakt? Laat een spellingsterke leerling uitleggen waar je bij het schrijven van die woorden op moet letten.
- Kijk voor de antwoorden op het digibord.

Extra instructie / differentiatie

Opdracht 1

Spellingsterk

Laat de leerlingen de afbeeldingen afdekken en zelf woorden bedenken die in de rijtjes passen.

NT2 en Dyslexie

Laat de leerlingen deze opdracht zelf nakijken door de woorden op te zoeken in het (digitale) woordenboek.

Opdracht 2

Leerwerkschrift Maat

Bespreek de zinnen vooraf met de leerlingen. Is het onderwerp enkelvoud of meervoud? Laat hen de woorden vervangen door ik/jij/hij of wij/jullie/zij.

Compactroute

Alle opdrachten.

Woordpakket 17 Les 4

Dit kan ik nog - Ik herhaal woorden uit blok 3.

Dit kan ik nu - Ik kan het voltooid deelwoord en het hele werkwoord nu goed schrijven. - Ik kan woorden uit blok 3 nog goed schrijven.

pit stop

3 Maak verkleinwoorden.

1 opa	opaatje
2 café	caféetje
3 loempia	loempiaatje
4 menu	menutaatje

Dit kan ik nu

1 Welke woorden horen bij het plaatje?
Kijk eerst naar de plaatjes. Vul daarna het woord in het goede rijtje in.

		
c = /k/	c = /s/	c = /k/ en c = /s/
lucifer	camera	cactus
celstuur	proccoli	certificaat

2 Lees het verhaal.
Maak de zinnen af met het werkwoord dat ervoor staat. Vul de werkwoordsvorm in. Let op: de zinnen staan in de verleden tijd.

zitten 1 Laatste zaf ik voor het open raam.
kijken 2 We edon naar buiten.
vliegen 3 Toen vogen ineens twee lijsters naar binnen.
zingen 4 Ze zongen een prachtig lied.
beginnen 5 Mijn moeder begon te stralen.
verdwijnen 6 Toen verdwenen de lijsters weer.

Dit kan ik nu

Zo schrijf ik het goed

1 ?	✓ x
1 ☐	☐
2 ☐	☐
3 ☐	☐
4 ☐	☐
5 ☐	☐
6 ☐	☐
7 ☐	☐
8 ☐	☐
9 ☐	☐
10 ☐	☐

Woorden uit blok 3

1 ?	✓ x
1 ☐	☐
2 ☐	☐
3 ☐	☐
4 ☐	☐
5 ☐	☐

Goed!

LEERWERKSCHRIFT blz. 12 – 13 – 14

Woordpakket 17 Les 4

Dit kan ik nog - Ik herhaal woorden uit blok 3.

Dit kan ik nu - Ik kan het voltooid deelwoord en het hele werkwoord nu goed schrijven. - Ik kan woorden uit blok 3 nog goed schrijven.

pit stop

2 Lees het verhaal.
Maak de zinnen af met de verleden tijd van het sterke werkwoord dat ervoor staat.

zitten	i → /k/	1 Laatste <u>zaf</u> ik voor het open raam.
kijken	ij → /k/	2 Ik <u>edon</u> naar buiten.
vliegen	ie → /k/	3 Toen <u>vogen</u> ineens twee lijsters naar binnen.
zingen	i → /k/	4 De vogels <u>zongen</u> een prachtig lied.
beginnen	i → /k/	5 Mijn moeder <u>begon</u> te stralen.
verdwijnen	ij → /k/	6 Toen <u>verdwenen</u> de lijsters weer.

3 Maak verkleinwoorden.
Teken lijnen en vul het verkleinwoord in.

opa	atje	opaatje
café	etje	caféetje
loempia	etje	loempiaatje

Dit kan ik nu

1 Wat staat er onder de vlek?
Kijk naar het plaatje en het woord met de vlek. Vul het hele woord in.

	era	camera
	us	cactus
	lucifer	lucifer
	rti	certificaat
	ntuur	celstuur
	rolli	proccoli

Dit kan ik nu

Zo schrijf ik het goed

1 ?	✓ x
1 ☐	☐
2 ☐	☐
3 ☐	☐
4 ☐	☐
5 ☐	☐
6 ☐	☐
7 ☐	☐
8 ☐	☐
9 ☐	☐
10 ☐	☐

Woorden uit blok 3

1 ?	✓ x
1 ☐	☐
2 ☐	☐
3 ☐	☐
4 ☐	☐
5 ☐	☐

Goed!

LEERWERKSCHRIFT MAAT blz. 12 – 13 – 14

Woorddictee

Dit kan ik nu

Schrijf het voltooid deelwoord van het werkwoord op.

- werken - Wij hebben vandaag hard ... (**gewerkt**).
- wachten - Joeri heeft een uur op de trein ... (**gewacht**).
- dwingen - Je hoeft niet te gaan: je wordt niet ... (**gedwongen**).
- organiseren - Wie heeft dat feest zo goed ... (**georganiseerd**)?
- missen - Door ziekte heeft hij veel lessen ... (**gemist**).
- nemen - Wie heeft die foto ... (**genomen**)?
- liggen - Tot hoe laat heb jij in bed ... (**gelegen**)?
- bonzen - Karin heeft uren op de deur ... (**gebonsd**).
- zaaien - Mijn moeder heeft in onze tuin veldbloemen ... (**gezaaid**).
- verven - Mijn oudste zus heeft haar haar zwart ... (**geverfd**).

Dit kan ik nog

Woorden uit blok 3

- Job wilde altijd al **componist** worden.
- Toen hij vier werd kreeg hij een **pianootje**.
- Elke dag zat hij te **musiceren**.
- Hij was pas zes toen hij zijn eerste **pianoconcert** gaf.
Schrijf de verleden tijd van het werkwoord op.
- vergelijken - Alle kranten ... (**vergeleken**) hem met Mozart.

Wp18 Les 1

Woorden met ch en cht

Lesdoel

- De leerling leert meer woorden schrijven met ch en cht.

Lesvoorbereiding

- Bekijk woordpakket 18.
- Zet les 1 klaar op het digibord.
- Combinatiegroep: print de start- en afsluitopdracht bij deze les.
- Preteaching: zie de aanwijzingen bij Extra instructie.

Materiaal

- digibord
- leerwerkschrift
- leerwerkschrift Maat
- combinatiegroep: printblad Start- en afsluitopdracht

Woordpakket 18 **Les 1** **Woorden met ch en cht**
Ik leer meer woorden schrijven met ch en cht.

Onthoudwoorden

kachen	de jachtkreet	hecht	vannacht	de achtbaan
rochelen	de pechvogel	de dochter	de krachten	de achtergrond
goochelen	de gaskachel	de oostlinden	de verdachte	het achterlicht
glimlachen	het gegesjel	het kussengevecht	de nachtegaal	de gewichtheffer

Ook-zo-woorden

Kijk goed. Onthoud hoe je het schrijven moet.

1. Luister naar het woord in je hoofd.
2. Hoer je /g/? Let op: soms schrijf je /g/ als **ch**.
3. Bedenk of je het woord schrijft met g of **ch**. Dat kun je niet horen, dat moet je onthouden.
4. Lees nog een keer na of je het woord goed geschreven hebt.
5. Maak een foto van het woord in je hoofd.

Schrijf het ook-zo-stukje altijd hetzelfde.

ch

Voorbeeld: Je hoort /gegt/, je schrijft **hecht**. Je hoort /agtbahn/, je schrijft **achtbaan**.

Let op! Het ook-zo-stukje **cht** schrijf je niet altijd bij persoonsvormen. Daar pas je de regels toe: ik-vorm + t. Je schrijft: *hij/hij/zij* **ligt**, **legt** en **zegt**!

de achtbaan

1. Bekijk samen het woordpakket en de schrijfaanwijzing.

2. Welk plaatje hoort erbij?

Ik hoor /gt/, maar schrijf **ch**.

Ik hoor /agt/, dus ik schrijf **cht**.

1. Leerling 1: zeg een woord uit het woordpakket.
2. Leerling 2: zeg bij welk plaatje het woord hoort.
3. Ruil om na vijf woorden.

3. Vul zo veel mogelijk woorden in.

1. Kijk allebei een minuut naar het woordpakket. Probeer zo veel mogelijk woorden te onthouden.
2. Zorg dat je allebei het woordpakket niet ziet. Vul zo veel mogelijk woorden in het goede rijtje in.
3. Ruil van schrift. Kijk elkaars werk na.

ch	cht
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____

4. Welk woord hoort bij het plaatje? *Meerdere antwoorden mogelijk.*

1. Welk woord met **ch** of **cht** hoort bij het plaatje? Vul de woorden in.
2. Maak met elk woord een zin.

 gaskachel

 de gaskachel

 de gewichtheffer

 de nachtegaal

Lesinhoud

10 Introductie

- Je kunt bij deze les een instructiefilmje inzetten.
- Ga naar het digibord en doe de oefening(en).
- Bespreek kort het leerdoel met de leerlingen.

Instructie

- Doe de oefening(en).
- Benadruk dat er geen regel is waardoor je kunt weten of je een woord met ch(t) of g(t) schrijft: je moet deze woorden met ch en cht onthouden.
- Besteed in het woordpakket kort aandacht aan de uitspraak van /agbaan/: je hoort in dit woord /t/ niet (goed). Wijs erop dat *nachtegaal* als uitzondering zonder tussen-n wordt geschreven.
- Wijs op het laatste rijtje van het woordpakket. Welke andere schrijfaanwijzing is daarop van toepassing? (knip: samenstellingen) Vraag de leerlingen of ze nog een samenstelling zien. (bijvoorbeeld kussengevecht, gaskachel, pechvogel)
- Kijk samen naar de schrijfaanwijzing en laat deze voorlezen. Bespreek het voorbeeld. Ga in op Let op!: wijs erop dat dit bijna altijd zo is bij gewone woorden, maar natuurlijk niet bij persoonsvormen van werkwoorden eindigend op gen (zeggen, liggen, leggen): zegt, ligt, legt. Laat eventueel meer werkwoorden op gen bedenken (vragen, zagen, vegen) en schrijf de hij-vorm ervan op.
- Bekijk samen de opdrachten in de leerwerkschriften. Lees de opdrachten voor en licht ze zo nodig toe.
- Wijs op de poster deze spellingcategorie aan.

10 Verwerking

- Opdrachten zijn gelijk voor het leerwerkschrift en het leerwerkschrift Maat.
- Opdracht 2** De leerlingen onderscheiden auditief de woorden uit het woordpakket als een woord met ch of een woord met cht.
- Opdracht 3** In deze opdracht staat het onthouden centraal: de leerlingen prenten een minuut lang zo veel mogelijk woorden uit het woordpakket in en vullen die vervolgens uit het hoofd in het goede rijtje (ch/cht) in.
- Opdracht 4** De leerlingen bedenken het woord met ch(t) bij de afbeelding en vullen het in. Ze gebruiken elk woord functioneel in een zelfbedachte zin.

5 Reflectie

- Bespreek opdracht 3 met behulp van het digibord.
- Vraag de leerlingen of ze woorden met ch en cht uit het woordpakket kunnen noemen. Laat er enkele eventueel op het bord schrijven en ch of cht onderstrepen.
- Wijs erop dat als de leerlingen woorden lezen met ch of cht ze een foto van deze woorden in hun hoofd moeten maken en goed moeten onthouden dat je die woorden met ch of cht schrijft.

Extra instructie / differentiatie

Preteaching

Laat het woordpakket van tevoren bekijken en de schrijfwijze van de woorden inprenten.

Instructie

NT2

Vorm tweetallen. Laat het woordpakket samen bekijken en de volgende woorden overnemen: *rochelen, de pechvogel, hecht, de verdachte, de gewichtheffer*. Laat de betekenis opzoeken in het (digitale) woordenboek en overnemen. Verdiep de betekenis door er woordspinnen mee te laten maken: om de beurt bedenken ze er een woord bij en leggen aan de ander uit wat dat woord met het woordpakketwoord te maken heeft.

Opdracht 2

Spellingsterk

De leerlingen schrijven de woorden ook op: ze wijzen de goede afbeelding aan en schrijven het woord vervolgens op. Laat ze elkaars werk nakijken.

Dyslexie en Leerwerkschrift Maat

Laat de woorden in klankgroepen zeggen, waardoor de ch(t) beter te onderscheiden is.

Opdracht 3

Leerwerkschrift Maat

Laat de leerlingen van zo veel mogelijk woorden de eerste twee letters alvast opschrijven. Laat de woorden onthouden. Bij het invullen hebben ze houvast aan de eerste twee letters.

Compactroute

Opdracht 4.

Combinatiegroep

Startopdracht combinatiegroep

De leerlingen maken een visuele synthese van woordstukjes tot woorden met ch en cht, waarmee woorden in deze categorie uit groep 5 worden herhaald.

Afsluitopdracht combinatiegroep

De leerlingen moeten de woorden met ch of cht herkennen tussen hen bekende woorden met g en rubriceren de woorden met ch(t) vervolgens als behorend bij ch of cht.

Wp18 Les 2 Woorden met ch en cht

Lesdoel

- De leerling oefent meer woorden met ch en cht.

Lesvoorbereiding

- Bekijk woordpakket 18.
- Zet les 2 klaar op het digibord.
- Preteaching: zie de aanwijzingen bij Extra instructie.

Materiaal

- digibord
- leerwerkschrift
- leerwerkschrift Maat

Woordpakket 18 Woorden met ch en cht
Les 2
Ik oefen meer woorden met ch en cht.

Schrijfaanwijzing
Bedenk of je het woord schrijft met g of ch. Dat kun je niet horen, dat moet je onthouden. Hoer je 'igt' na een korte klink? Schrijf dan **cht**.

1 Maak het verhaal af.
1 Lees het verhaal. Kijk naar wat er ingevuld moet worden.
2 Onthoud hoe je de woorden schrijft. Leg er dan een blaadje overheen en maak het verhaal af zonder te spelen. Kijk zelf na.
Kies uit: **goochelen** | **glimlachen** | **gegichei** | **dochter** | **jachtkreet** | **achtergrond** | **nachttegaal** | **pechvogel**

Applaat!
Mijn **dochter** kan goed **goochelen**. Laatst gaf ze een voorstelling voor onze familie. We hoorden op de **achtergrond** een vogel sjoepen. Het was een **nachttegaal**. Nou ja, geen echte natuurlijk. Hij vloog zo naar de hoed, en Sora gaf een **jachtkreet**. Maar we konden het touwtje eraan zien. Daar moesten we om **glimlachen**. Toen ging het mis. Het touwtje brak. De vogel stortte neer... Er klonk **gegichei**. Sora zei vrolijk: Ja, het is een **pechvogel** hoorf! En ze ging gewoon door met de voorstelling. Applaus!

2 Welk woord hoort bij het plaatje?
Vul het woord in.

gachachef **achtbaan**
gachachef **achterlicht**

3 Haal woorden uit de bloemen.
1 Vul de woorden in.
2 Kies twee woorden uit elke bloem. Bedenk met deze twee woorden steeds één zin. Vul de zin in.

1 pechvogel **4** erachtens
2 zochelen **5** achtzonden
3 luchen **6** achtbaan

Zin:
1 **Maandse antwoorden mogelijk.**
2
3

LEERWERKSCHRIFT blz. 21 – 22

Woordpakket 18 Woorden met ch en cht
Les 2
Ik oefen meer woorden met ch en cht.

Schrijfaanwijzing
Bedenk of je het woord schrijft met g of ch. Dat kun je niet horen, dat moet je onthouden. Hoer je 'igt' na een korte klink? Schrijf dan **cht**.

1 Kleur de ch en de cht.
Lees het verhaal. Geef de woordstukjes de goede kleur.
igt als ch = **geel** igt als cht = **groen**

Applaat!
Mijn **dochter** kan goed **goochelen**. Laatst gaf ze een voorstelling. We hoorden op de **achtergrond** een vogel sjoepen. Het was een **nachttegaal**. Hij vloog zo naar de hoed en Sora gaf een **jachtkreet**. Maar we konden het touwtje eraan zien. Daar moesten we om **glimlachen**. Toen ging het mis. Het touwtje brak. De vogel stortte neer... Er klonk **gegichei**. Sora zei vrolijk: Ja, het is een **pechvogel** hoorf! En ze ging gewoon door met de voorstelling. Applaus!

2 Welk woord hoort bij het plaatje?
Vul het woord aan.

ges... **lachel**
gew... **luchter**
a...baan **cht**
a...licht **chter**

3 Haal woorden uit de bloem.
Vul de woorden bij de goede betekenis in.

1 het ophoesten van slijm met een reutelend geluid **zochelen**
2 kort en zacht hoesten **luchen**
3 iemand zonder geluk **pechvogel**

LEERWERKSCHRIFT MAAT blz. 21 – 22

Lesinhoud

5 Introductie

- Ga naar het digibord en doe de oefening(en).
- Bespreek kort het leerdoel met de leerlingen.

Instructie

- Doe de oefening(en).
- Benadruk dat je altijd van alle onthoudwoorden (met ch(t), maar ook met bijvoorbeeld ei/ij en au/ou) in je hoofd een foto moet maken, ook als je een tekst of boek leest.
- Kijk samen naar de korte schrijfaanwijzing in de leerwerkschriften en bespreek deze met de leerlingen.
- Bekijk samen de opdrachten in de leerwerkschriften. Wijs er bij opdracht 1 van het leerwerkschrift op dat de leerlingen ook mogen kijken wat er ingevuld moet worden: pas na het afdekken van de woorden moeten ze uit hun hoofd de woorden invullen. Lees de andere opdrachten voor en licht ze zo nodig toe.

15 Verwerking

Opdracht 1 De leerlingen passen de schrijfaanwijzing toe door de schrijfwijze van de woorden te onthouden, de woorden af te dekken en in de functionele context van een verhaal in te vullen.

Maat Door de ch en cht in woorden (binnen de context van een verhaal) een kleur te geven, worden de leerlingen zich bewust van woorden die met ch(t) geschreven worden.

Opdracht 2 Door zelfstandig het woord bij de afbeelding te produceren, testen de leerlingen zichzelf: hebben ze op grond van hun woordbeeld de goede schrijfwijze onthouden?

Maat Vergelijkbaar met Basis, maar de leerlingen maken het woord bij de afbeelding af.

Opdracht 3 De leerlingen halen woorden uit de bloemen met respectievelijk ch en cht (visuele synthese) en gebruiken de woorden in zelfbedachte contextzinnen.

Maat De leerlingen halen woorden met ch (visuele synthese) uit de bloem en matchen het woord met de betekenis.

5 Reflectie

- Bespreek opdracht 2 van het leerwerkschrift met behulp van het digibord. Laat de woorden zeggen en bij de afbeelding schrijven. Geef beurten.
- Laat de leerlingen nog eens naar het woordpakket kijken. Geef de individuele opdracht om qua spelling het moeilijkste woord te kiezen. Kies de drie meestgekozen woorden. Laat iedereen goed kijken naar die woorden (foto in je hoofd maken). Geef beurten en laat de drie moeilijkste woorden nog eens opschrijven.
- Kijk voor de antwoorden op het digibord.

Extra instructie / differentiatie

Preteaching

Geef een kopie van het woordpakket. De leerlingen markeren de woorden waarvan ze de schrijfwijze moeilijk vinden. Laat deze woorden vervolgens overschrijven op een leeg blaadje.

Instructie

NT2

Laat de woorden van het woordpakket nog eens doorlezen. Laat woorden waarvan de leerlingen de betekenis nog niet kennen, opschrijven met de betekenis erachter.

Opdracht 1 - leerwerkschrift

Spellingsterk

Sla de eerste subopdracht over en laat meteen de woorden afdekken en invullen.

Dyslexie

Vorm een tweetal met een spellingsterke leerling. Laat de woorden bovenaan door de dyslectische leerling afdekken. De spellingsterke leerling leest het verhaal voor uit het antwoordenboek en daarna zijn voor zin, terwijl de dyslectische leerling de woorden invult.

Opdracht 2

NT2

Geef de woorden bij de afbeeldingen mondeling weg, als de leerlingen niet weten welk woord bij de afbeelding hoort. Eventueel vorm je een tweetal met een spellingsterke leerling die de woorden vooraf mondeling weggeeft.

Coöperatieve werkvorm

Opdracht 1

De leerlingen lezen samen eerst het hele verhaal. Leerling 1 maakt dan de opdracht in zijn leerwerkschrift terwijl leerling 2 coacht. Daarna wisselen ze van rol.

Compactroute

Opdracht 3.

Wp18 Les 3 Woorden met ch en cht

Lesdoel

- De leerling oefent de woorden uit les 1 en bedenkt zelf nieuwe woorden met ch en cht.

Lesvoorbereiding

- Bekijk woordpakket 18.
- Zet les 3 klaar op het digibord.

Materiaal

- digibord
- leerwerkschrift
- leerwerkschrift Maat
- lees- en woordenboeken

Woordpakket 18 Woorden met ch en cht
Les 3

- Ik oefen meer woorden met ch en cht.
- Ik bedenkt zelf nieuwe woorden met ch en cht.

1 Maak de puzzel.
Lees de omschrijvingen. Vul de woorden in de puzzel in.

- kort en zacht hoesten
- iemand die iets strafbaars gedaan kan hebben
- tussen gisteravond en vanochtend
- knip of sterk
- meervoud van het begin van de dag
- licht aan de achterkant van een voertuig
- het oplossen van slijm met een reukelend geluid
- speels stoelen met hoofkussens

Welk woord lees je van boven naar beneden in de gekleurde vakjes?
Vul het in de zin in.
Laten we onze krachten bundelen, want samen staan we sterker!

2 Zoek tien nieuwe woorden met ch of cht. *Meerdere antwoorden mogelijk.*

- Zoek in een leesboek of (digitaal) woordenboek.
- Vul de woorden in.

Let op: je mag geen woorden met het ook-zo-stukje sch kiezen voor de onthoud-cht!

ch	cht
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____

3 Maak een geheimschrift.

- Kijk naar je woorden van opdracht 2.
- Kies vijf woorden en maak met elk woord een zin in geheimschrift.

ⓐ = ch   ⓑ = cht

Meerdere antwoorden mogelijk.

_____

_____

_____

LEERWERKSCHRIFT blz. 23 – 24

Woordpakket 18 Woorden met ch en cht
Les 3

- Ik oefen meer woorden met ch en cht.
- Ik bedenkt zelf nieuwe woorden met ch en cht.

1 Maak de puzzel.
Lees de omschrijvingen. Vul de woorden in de puzzel in.

- kort en zacht hoesten
- iemand die iets strafbaars gedaan kan hebben
- tussen gisteravond en vanochtend
- knip of sterk
- meervoud van het begin van de dag
- licht aan de achterkant van een voertuig
- het oplossen van slijm met een reukelend geluid
- speels stoelen met hoofkussens

Welk woord lees je van boven naar beneden in de gekleurde vakjes?
Vul het in de zin in.
Laten we onze krachten bundelen, want samen staan we sterker!

2 Maak en zoek nieuwe woorden met ch of cht. *Meerdere antwoorden mogelijk.*

- Kijk naar de woorden in geheimschrift. Ontcijfer ze en schrijf ze in het goede rijtje.
- Zoek zelf nog één woord met /g/ als ch en drie woorden met /g/ als cht. Kijk in een leesboek of sjschrift.

ⓐ = ch of cht

Kies uit: de huidelar | de bezichting | de kneeuchten | het lichaamsdeel | zuchten | voorzichtig

ch	cht	
h <u>u</u> ic <u>h</u> el <u>ar</u>	be <u>z</u> ic <u>ht</u> ig <u>ing</u>	zu <u>ch</u> te <u>n</u>
lic <u>h</u> ta <u>am</u> sde <u>el</u>	vo <u>o</u> r <u>z</u> ic <u>ht</u> ig	
_____	_____	_____

3 Wat betekent het woord?

- Vul de betekenis van de woorden erachter in.
- Zoek de betekenis eventueel op.

- de huichelaar: iemand die niet verstandig en aardig doet, maar het niet moet
- de bezichting: het bekijken om te zien of het goed is
- het lichaamsdeel: deel van het lichaam

LEERWERKSCHRIFT MAAT blz. 23 – 24

Lesinhoud

5 Introductie

- Ga naar het digibord en doe de oefening(en). Geef beurten.
- Bespreek kort het leerdoel met de leerlingen.

Instructie

- Doe de oefening(en). Noem een willekeurig woordpakketwoord, noem de stappen en voer ze uit, al hardop denkend. Laat dan een leerling hetzelfde doen met een ander woordpakketwoord.
- Bekijk samen de opdrachten in de leerwerkschriften. Lees de opdrachten voor en licht ze zo nodig toe.

15 Verwerking

Opdracht 1 Door de woorden in een puzzel in te vullen op grond van de omschrijving, komt naast de schrijfwijze ook receptief de betekenis aan bod.

Opdracht 2 De leerlingen gaan zelfstandig op zoek naar nieuwe woorden met ch en cht, waarmee ze het woordpakket uitbreiden. Zorg dat de leerlingen over lees- en woordenboeken beschikken.

Maat De leerlingen produceren nieuwe woorden door het geheimschrift op te lossen en te kiezen voor het goede woordstukje: ch of cht. Vervolgens zoeken ze zelf nog meer nieuwe woorden met ch(t) en breiden zo het woordpakket uit.

Opdracht 3 De leerlingen gebruiken in zinnen vijf van de nieuwe woorden in geheimschrift, waardoor ze zich bewust zijn van de ch en cht.

Maat Door de definitie achter de nieuwe woorden in te vullen, komt naast de schrijfwijze ook de betekenis van deze woorden aan bod.

5 Reflectie

- Bespreek opdracht 2 van het leerwerkschrift met behulp van het digibord. Geef beurten, ook aan de Maat-leerlingen, en laat om de beurt een nieuw woord opschrijven.
- Bespreek met de leerlingen welke woorden ze het moeilijkst vinden om te onthouden. Laat eventueel die woorden nog eens op het bord schrijven en de leerlingen er een 'foto in hun hoofd' van maken.
- Kijk voor de antwoorden op het digibord.

Extra instructie / differentiatie

Instructie

Leerwerkschrift Maat
Vorm tweetallen. Leerling 1 doet zijn leerwerkschrift dicht; leerling 2 zegt eerst het woord en spelt het daarna letter voor letter. Leerling 1 schrijft de letters op een leeg blaadje en leest het woord terug. Laat na tien woorden omruilen en herhalen.

Opdracht 2

Spellingsterk
Laat deze leerlingen zonder een lees- of woordenboek tien nieuwe woorden bedenken. Laat ze wel de spelling van deze nieuwe woorden achteraf controleren en zo nodig verbeteren.

Leerwerkschrift Maat
Laat de leerlingen bij subopdracht 1 elk woord zachtjes voor zichzelf zeggen: horen ze alleen /g/ waar het teken staat? Dan moet het woord in de eerste rij geschreven. Horen ze /gt/? Dan komt het woord in de tweede rij.

Coöperatieve werkvorm

Opdracht 1
Leerling 1 leest de omschrijving die bij de puzzel staat. Leerling 2 zegt het woord en ook of je het met ch of cht schrijft. Samen eens? Dan pas vult ieder het woord in de puzzel in. De leerlingen wisselen van rol tot alle woorden in de puzzel zijn ingevuld.

Compactroute

Opdracht 1 en 2.

Wp18 Les 4 Woorden met ch en cht

Lesdoelen

- De leerling kan woorden met ch en cht nu goed schrijven.
- De leerling kan de woorden uit blok 3 nog goed schrijven.

Lesvoorbereiding

- Bekijk woordpakket 9, 10, 11 en 12.
- Zet les 4 klaar op het digibord.

Materiaal

- digibord
- leerwerkschrift
- leerwerkschrift Maat
- groeischrift of scoreblad Spelling

Woordpakket 18 Les 4

Dit kan ik nog
Ik herhaal woorden uit blok 3.

Dit kan ik nu
Ik kan woorden met **ch** en **cht** nu goed schrijven.
Ik kan woorden uit blok 3 nog goed schrijven.

Dit kan ik nog

1 Rijn op het vetgedrukte woord.
Lees wat ervoor staat. Vul het rijmwoord uit woordpakket 3 in.

persoonsvorm	verleden tijd	Ik droemde en liep, terwijl ik <u>sliep</u> .
		We leken en <u>vergelijken</u> .
/s/ als c		Was hij duur, deze prachtige <u>centuur</u> ?
		Kunnen deze beren wassen en <u>construeren</u> ?
/k/ als c		Wie heeft een hoog salaris? Dat is de <u>commissaris</u> .
		Bij de reparatie was er een <u>complicatie</u> .
verkleinwoord		Het individuele had voor de regen een klein <u>paraplutje</u> .
		Ik kreeg een ideeje in het <u>cafetje</u> .

2 Welk woord hoort bij het plaatje?
Let op: vul bij het eerste plaatje de persoonsvorm **verleden tijd** in.

ik at de lucifer.

de heren het autootje.

Rara, wat is het?
Vul het woord in.

- Het is een plechtige gebeurtenis en het begint met een c. ceremonie.
- Het is een kleine foto van de hele klas en het is een samenstelling. klassenfoto's.
- Het is iemand die muziek bedenkt en opschrijft, en het begint met een c. componist.
- Het is als je sterke aandacht hebt voor iets en het begint met een c. concentratie.

Dit kan ik nu

Zo schrijf ik het goed

1	☐	☐	☒	☐
2	☐	☐	☐	☐
3	☐	☐	☐	☐
4	☐	☐	☐	☐
5	☐	☐	☐	☐
6	☐	☐	☐	☐
7	☐	☐	☐	☐
8	☐	☐	☐	☐
9	☐	☐	☐	☐
10	☐	☐	☐	☐

Woorden uit blok 3

1	☐	☒	☐
2	☐	☐	☐
3	☐	☐	☐
4	☐	☐	☐
5	☐	☐	☐

Goed!

LEERWERKSCHRIFT blz. 25 – 26 – 27

Woordpakket 18 Les 4

Dit kan ik nog
Ik herhaal woorden uit blok 3.

Dit kan ik nu
Ik kan woorden met **ch** en **cht** nu goed schrijven.
Ik kan woorden uit blok 3 nog goed schrijven.

Dit kan ik nog

1 Welke letter hoort op de plaats van het vraagteken?
Vul het hele woord in.

Kies uit: **h**intax | **h**omptatie | **ca**rtje | **s**lep?? | **ve**rnith | **ve**rgelken | **h**ommisaris | **p**araplutje

h	h	h	h
sliepen	centuur	commissaris	paraplutje
vergelijken	vermoed	complicatie	cafetje

2 Welk woord hoort bij het plaatje?
Kijk naar het plaatje.

Wij schromen.

lucifer.

mascara.

autootje.

Welk woord past in de zle?
Het is een woord uit blok 3. Vul het hele woord in.

- Een brulft is een vrolijke c... ceremonie.
- De messen liggen in het k... keukenkastje.
- De c... bedacht een nieuw muziektuk. componist.
- Ik heb geen goede c..., want ik ben snel afgleid. concentratie.
- Ik kon je niet vinden, want je v... openst! verdoeven.
- Vroeger b... wij elke avond voor het eten. baard.

Dit kan ik nu

Zo schrijf ik het goed

1	☐	☐	☒	☐
2	☐	☐	☐	☐
3	☐	☐	☐	☐
4	☐	☐	☐	☐
5	☐	☐	☐	☐
6	☐	☐	☐	☐
7	☐	☐	☐	☐
8	☐	☐	☐	☐
9	☐	☐	☐	☐
10	☐	☐	☐	☐

Woorden uit blok 3

1	☐	☒	☐
2	☐	☐	☐
3	☐	☐	☐
4	☐	☐	☐
5	☐	☐	☐

Goed!

LEERWERKSCHRIFT MAAT blz. 25 – 26 – 27

Lesinhoud

5 Introductie Dit kan ik nog

- Ga naar het digibord en doe de oefening(en).
- Vraag welke categorie woorden de leerlingen nog moeilijk vinden en bespreek die schrijfaanwijzing nog eens kort.
- Bespreek kort de leerdoelen met de leerlingen.

Instructie Dit kan ik nog

- Doe de oefening(en).
- Bespreek de schrijfaanwijzing bij woordpakket 10 en 11 en laat de leerlingen enkele voorbeeldwoorden noemen.
- Bekijk samen de opdrachten in de leerwerkschriften. Lees de opdrachten voor en licht ze zo nodig toe.

5 Verwerking Dit kan ik nog

- Opdracht 1** De leerlingen produceren op grond van een gegeven rijmwoord nog eens zelfstandig de woorden uit blok 3.
- Maat** De leerlingen bedenken welke letter in de woorden uit blok 3 ontbreekt en vullen de woorden in het goede rijtje in.

Opdracht 2 De leerlingen schrijven zelfstandig het woord bij de afbeelding en herhalen zo de schrijfwijze.

Maat Vergelijkbaar met Basis, maar de eerste letter van de woorden is gegeven.

Opdracht 3 Op grond van raadsels komt de schrijfwijze en betekenis van de woorden uit blok 3 nog eens aan bod.

Maat Met behulp van zinnen komt de schrijfwijze en betekenis van de woorden uit blok 3 nog eens aan bod.

10 Dictee

- Neem het dictee af.
- Aanwijzingen voor de afname van het dictee staan in de Handleiding Algemeen.

5 Reflectie

- De leerlingen vullen in het groeischrift of op het scoreblad Spelling in hoeveel woorden ze goed hadden. Laat de leerlingen woorden opnoemen waarin ze in de opdrachten of in het dictee nog fouten hadden gemaakt. Laat het woord op het bord schrijven en laat een andere leerling uitleggen wat er fout is, hoe het woord wel geschreven moet worden en waarom.
- Kijk voor de antwoorden op het digibord.

Woorddictee

Dit kan ik nu

- De gewichtheffer** kon wel honderd kilo tillen.
- Hij moest **glimlachen** en schaterde het toen uit.
- Ik lag **vannacht** enorm te woelen.
- De verdachte** werd door de politie gearresteerd.
- De band tussen tweelingzusjes is heel **hecht**.
- Alle **ochtenden** heb ik moeite om uit m'n bed te komen.
- Hij kan heel goed **goochelen** en tovert zo een duif uit de hoed.
- De auto had een kapot **achterlicht**.
- Wat is er zo leuk? Houd op met dat **gegiechel**!
- In het begin moet je je **krachten** sparen, als je een berg beklimt.

Dit kan ik nog

Woorden uit blok 3

- De cowboy had een te klein **lassootje** om het paard te vangen.
- Wie is **de architect** van het hoogste gebouw van de wereld?
- De directrice** van de school organiseerde een ouderavond.
- De concurrentie** tussen goedkope supermarkten is groot. *Schrijf de verleden tijd van het werkwoord op.*
- zwerfen - De dakloze ... (**zwierf**) door de stad.

Extra instructie / differentiatie

Instructie

Leerwerkschrift Maat
Laat de woordpakketten nog eens bekijken en de schrijfaanwijzingen doorlezen. Maak een kopie van alle woordpakketten; laat daarin de woorden markeren waarvan de leerling de schrijfwijze moeilijk vindt. Eventueel laat je de gemarkeerde woorden nog eens overschrijven op een leeg blaadje.

NT2

Vorm tweetallen met een spellingsterke leerling. Laat de NT2-leerling bepalen welke woorden hij qua betekenis nog lastig vindt. Een spellingsterke leerling maakt er voorbeeldzinnen mee.

Opdracht 1

Leerwerkschrift

Als de leerlingen moeite hebben het rijmwoord te vinden, geef dan de eerste letter weg en laat die overal invullen.

Leerwerkschrift Maat

Vorm tweetallen en laat een spellingsterke leerling stapsgewijs begeleiden: 1 eerst de woorden auditief afmaken; 2 samen kijken in welke rij het woord hoort; 3 het woord invullen.

Compactroute

Alle opdrachten.

Wp19 Les 1 Leenwoorden

Lesdoel

- De leerling leert Engelse en Franse leenwoorden schrijven.

Lesvoorbereiding

- Bekijk woordpakket 19.
- Zet les 1 klaar op het digibord.
- Combinatiegroep: print de start- en afsluitopdracht bij deze les.
- Preteaching*: zie de aanwijzingen bij Extra instructie.

Materiaal

- digibord
- leerwerkschrift
- leerwerkschrift Maat
- combinatiegroep: printblad Start- en afsluitopdracht

Woordpakket 19 Les 1 Leenwoorden

Onthoudwoorden

de app	de e-mail	de biscuit	het etui
de kick	de laptop	de fondue	het toilet
de jeans	de computer	de chalet	het milieu
de show	de smartphone	de bouillon	het bureau
de stress	downloaden	de medaille	het meublar

Kijk goed. Onthoud hoe je het schrijven moet.

Leenwoorden

Het Nederlands heeft veel woorden die uit andere talen komen. Dat zijn leenwoorden.

- 1 Luister naar het woord in je hoofd.
- 2 Bedenk uit welke taal het leenwoord komt en hoe je het schrijft. Dat kun je niet horen, dat moet je onthouden.
- 3 Schrijf het woord op.
- 4 Lees nog een keer na of je het woord goed geschreven hebt.
- 5 Maak een foto van het woord in je hoofd.

Tip
Om de spelling van leenwoorden te onthouden, kun je het voor jezelf uitspreken zoals je het schrijft.

Voorbeeld: *Jetsif*

Voorbeeld:

Engels:	Frans:
Je hoort <i>/kəm'pi:tə/</i> , je schrijft <i>computer</i> .	Je hoort <i>/we:ljet/</i> , je schrijft <i>toilet</i> .
Je hoort <i>/ʃəʊ/</i> , je schrijft <i>show</i> .	Je hoort <i>/biskwi:t/</i> , je schrijft <i>biscuit</i> .

1 Bekijk samen het woordpakket en de schrijfaanwijzing.

2 Welk woord hoort bij het plaatje?

- 1 Leerling 1: kijk naar de plaatjes, lees de woorden en maak een foto van elk woord in je hoofd. Zorg daarna dat je het woordpakket niet ziet en dek de woorden onder de plaatjes af.
- 2 Leerling 2: zeg steeds het lidwoord en het woord.
- 3 Leerling 1: vul het woord met het lidwoord in.
- 4 Ga door tot je alle woorden bij de plaatjes hebt gehad.
- 5 Stal om en herhaal.
- 6 Kijk samen na en verbeter.

Zie de woorden onder de plaatjes.

3 Vul zo veel mogelijk woorden goed in.

- 1 Kijk allebei twee minuten lang naar het woordpakket. Probeer zo veel mogelijk woorden te onthouden.
- 2 Zorg dat je allebei het woordpakket niet ziet. Vul zo veel mogelijk woorden in.
- 3 Kijk samen na en verbeter.

Meerdere antwoorden mogelijk.

4 Teken de woorden.

- 1 Kies vier woorden uit het woordpakket. Kies andere woorden dan in opdracht 3.
- 2 Maak een tekening van de woorden. Schrijf de woorden eronder.

Ter beoordeling van de leerkracht.

Lesinhoud

10

Introductie

- Je kunt bij deze les een instructiefilmpje inzetten.
- Ga naar het digibord en doe de oefening(en).
- Maak duidelijk dat we in het Nederlands woorden hebben die we hebben overgenomen uit andere talen, vooral uit het Engels en Frans. Noem de term: leenwoorden.
- Bespreek kort het leerdoel met de leerlingen.

Instructie

- Doe de oefening(en). Geef beurten.
- Bekijk het woordpakket op het digibord. Vraag over het woordpakket in welke rijtjes woorden uit het Engels staan (rijtje 1 en 2) en woorden uit het Frans (rijtje 3 en 4).
- Kijk samen naar de schrijfaanwijzing en laat deze voorlezen. Bespreek de voorbeelden.
- Bekijk samen de opdrachten in de leerwerkschriften. Lees de opdrachten voor en licht ze zo nodig toe.
- Wijs op de poster deze spellingcategorie aan.

10

Verwerking

Oprachten zijn gelijk voor het leerwerkschrift en het leerwerkschrift Maat.

Opdracht 2 De leerlingen onthouden de leenwoorden en reproduceren de goede schrijfwijze, waardoor de schrijfaanwijzing wordt toegepast.

Opdracht 3 De leerlingen prenten zo veel mogelijk woorden in en reproduceren daarna uit het hoofd de goede schrijfwijze.

Opdracht 4 Door woorden te tekenen en het leenwoord eronder te schrijven, zal de leerling de correcte schrijfwijze eerder onthouden en wordt de betekenis ingeprent.

5

Reflectie

- Bespreek opdracht 3 met behulp van het digibord. Vraag de leerlingen hoeveel woorden ze hadden onthouden en goed geschreven. Van welke woorden wisten ze de schrijfwijze al? Van welke woorden nog niet?
- Benadruk dat de schrijfwijze van leenwoorden altijd onthouden moet worden.

Extra instructie / differentiatie

Preteaching

Laat het woordpakket van tevoren bekijken en de schrijfwijze van de woorden inprenten. Vorm tweetallen. Laat elk tweetal gebruikmaken van één leerwerkschrift. Leerling 1 kiest een woord uit het woordpakket en wijst het aan. Leerling 2 onthoudt hoe je het woord schrijft. Leerling 1 haalt het leerwerkschrift weg en leerling 2 schrijft het woord uit het hoofd op een leeg blaadje op. Laat dat vijf keer herhalen en laat ze van elkaar nakijken en verbeteren.

Instructie

Leerwerkschrift Maat

Wijs erop dat in het Engels /e/ als a wordt geschreven en in het Frans /oo/ aan het eind als eau.

NT2

Laat de betekenis van onbekende woorden opzoeken in het (digitale) woordenboek of op internet. Laat de woorden met de betekenis overnemen. Verdiep de betekenis door er woordspinnen mee te laten maken.

Dyslexie

Dit is voor de leerlingen een extra moeilijk woordpakket. Print het woordpakket daarom uit en laat het zo nodig steeds bij de opdrachten gebruiken. Wijs de leerlingen er ook op dat /oo/ in Franse leenwoorden als eau wordt geschreven en laat ze dit woordstukje een aantal keren opschrijven.

Opdracht 3

Leerwerkschrift Maat

Geef meer tijd voor het onthouden van de woorden. Laat de leerlingen van zo veel mogelijk woorden de eerste twee letters alvast opschrijven. Laat de woorden onthouden. Bij het invullen hebben ze houvast aan de eerste twee letters.

Compactroute

Opdracht 4.

Combinatiegroep

Startopdracht combinatiegroep

De leerlingen maken een puzzel met leenwoorden uit eerdere woordpakketten.

Afsluitopdracht combinatiegroep

De leerlingen herhalen de schrijfwijze van de leenwoorden door de woorden te completeren en in de goede contextzin te schrijven.

Wp19 Les 2 Leenwoorden

Lesdoel

- De leerling oefent Engelse en Franse leenwoorden.

Lesvoorbereiding

- Bekijk woordpakket 19.
- Zet les 2 klaar op het digibord.
- Preteaching: zie de aanwijzingen bij Extra instructie.

Materiaal

- digibord
- leerwerkschrift
- leerwerkschrift Maat

Lesinhoud

5 Introductie

- Ga naar het digibord en doe de oefening(en). Geef beurten.
- Bespreek kort het leerdoel met de leerlingen.

Instructie

- Doe de oefening(en). Benadruk dat de schrijfwijze van de woorden goed onthouden moet worden.
- Kijk samen naar de korte schrijfaanwijzing in de leerwerkschriften en bespreek deze met de leerlingen.
- Bekijk samen de opdrachten in de leerwerkschriften. Lees de opdrachten voor en licht ze zo nodig toe. Wijs er bij opdracht 1 van het leerwerkschrift op dat de leerlingen ook mogen kijken welk woord waar moet worden ingevuld, voordat ze de woorden afdekken.

15 Verwerking

Opdracht 1 De leerlingen prenten het woordbeeld in van alle woorden in de e-mail en dekken de woorden af, waarna ze de woorden invullen. Hiermee wordt de schrijfaanwijzing toegepast.

Maat Door de schrijfwijze van elk woord steeds in te prenten en vervolgens het woord in te vullen, wordt het woordbeeld verstevigd en de goede schrijfwijze geoefend.

Opdracht 2 Door een woordpakketwoord voor de omschrijving in te vullen, komt de schrijfwijze productief aan bod in combinatie met de betekenis van het leenwoord.

Maat Vergelijkbaar met Basis, maar de leerlingen kiezen uit de gegeven woorden.

Opdracht 3 De leerlingen bedenken een leenwoord dat rijmt op een gegeven woord en maken met de rijmparen een rijmpje, waardoor de leenwoorden in een creatieve context gebruikt worden.

5 Reflectie

- Bespreek opdracht 2 van het leerwerkschrift met behulp van het digibord.
- Laat nog eens naar het woordpakket kijken. Vraag welke woorden moeilijk zijn qua spelling en wat je moet doen om die woorden goed te kunnen schrijven. (de schrijfwijze goed onthouden door een foto van het woord in je hoofd te maken) Vraag welke woorden ze qua spelling niet (meer) moeilijk vinden, omdat ze de schrijfwijze hebben onthouden.
- Kijk voor de antwoorden op het digibord.

Extra instructie / differentiatie

Preteaching

Geef een kopie van woordpakket 19 en laat in elk woord de moeilijkste letters zwart maken, zodat ze onleesbaar zijn. Laat de volledige woorden op een leeg blaadje schrijven en de schrijfwijze controleren in het woordpakket in het leerwerkschrift.

Instructie

Leerwerkschrift Maat en Dyslexie

Geef een kopie van het woordpakket en laat de woorden markeren die de leerling qua spelling nog moeilijk vindt. Laat die woorden overschrijven op een leeg blaadje.

Coöperatieve werkvorm

Opdracht 1

Beide leerlingen lezen ieder een keer de woorden voor en dekken ze daarna af. Leerling 1 leest dan de eerste zin van de e-mail. Leerling 2 zegt het antwoord. Leerling 1 controleert. Dan wisselen ze van rol tot alle zinnen besproken zijn. Ieder maakt dan de opdracht. Ze ruilen van leerwerkschrift en kijken elkaars werk na.

Compactroute

Opdracht 2.

Woordpakket 19 Leenwoorden
Ik oefen Engelse en Franse leenwoorden.

Schrijfaanwijzing
Bekijk uit welke taal het leenwoord komt en hoe je het schrijft. Dat kun je niet horen, dat moet je onthouden.

1 Maak de e-mail af.
Lees de e-mail en bedenk welke woorden ingevuld moeten worden. Kijk goed naar de woorden. Onthoud hoe je ze schrijft. Leg een blaadje over de woorden. Schrijf de woorden in de e-mail.
Kies uit: e-mail | show | laptop | stress | downloaden | kick

Hoi Ingrid!
Dank je wel voor je lieve e-mail.
Ik kreeg hem pas vandaag, want mijn laptop was stuk.
Ik stuur je de link waar je het filmpje kunt downloaden.
Om 13:40 begon onze dansvoorstelling. De show was een succes.
De voorbereiding leverde wel veel stress op.
Maar het was een enorme kick om op het podium te staan!
Laat me weten wat je ervan vindt!
Liefs, Aisha

2 Welk woord hoort bij de omschrijving? Vul het leenwoord in.

1 de jeans	= spijkerbroek
2 de app	= programmaatje dat je gebruikt op je smartphone
3 de computer	= machine die heel snel informatie kan verwerken
4 de fondue	= gerecht van gesmolten kaas om stukjes brood in te dopen
5 het meubelstuk	= alle meubels bij elkaar

3 Rijm met leenwoorden.
Schrijf achter elk woord een rijmend leenwoord. Maak met de rijmparen een rijmpje.

1 zozo	_____
2 veel	_____
3 weThu	_____

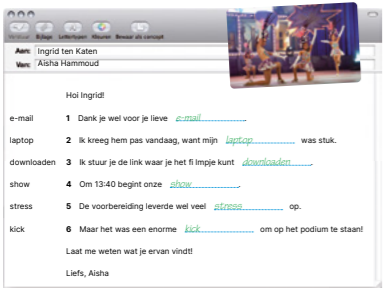
Meerdere antwoorden mogelijk.

LEERWERKSCHRIFT blz. 33 – 34

Woordpakket 19 Leenwoorden
Ik oefen Engelse en Franse leenwoorden.

Schrijfaanwijzing
Bekijk uit welke taal het leenwoord komt en hoe je het schrijft. Dat kun je niet horen, dat moet je onthouden.

1 Maak de e-mail af.
Lees de e-mail. Kijk goed naar het woord dat je moet invullen. Onthoud hoe je het schrijft. Leg een blaadje over de woorden heen. Schrijf het woord in de zin.

Hoi Ingrid!
e-mail 1 Dank je wel voor je lieve e-mail.
laptop 2 Ik kreeg hem pas vandaag, want mijn laptop was stuk.
downloaden 3 Ik stuur je de link waar je het filmpje kunt downloaden.
show 4 Om 13:40 begint onze show.
stress 5 De voorbereiding leverde wel veel stress op.
kick 6 Maar het was een enorme kick om op het podium te staan!
Laat me weten wat je ervan vindt!
Liefs, Aisha

2 Welk woord hoort bij de omschrijving? Vul het leenwoord in.
Leg een blaadje over de woorden en vul ze in. Niet spieken.

Kies uit: app | computer | fondue | jeans | meubelstuk

meubelstuk	= alle meubels bij elkaar
app	= programma dat je gebruikt op je telefoon
jeans	= spijkerbroek
computer	= machine die heel snel informatie kan verwerken
fondue	= gerecht van gesmolten kaas om stukjes brood in te dopen

3 Rijm met leenwoorden.

1 Maak de rijmparen af met een leenwoord. De eerste twee letters staan er al.
2 Vul het hele woord in.

zozo	be- _____
veel	e-m- _____
weThu	te- _____

Meerdere antwoorden mogelijk.

LEERWERKSCHRIFT MAAT blz. 33 – 34

Wp19 Les 3 Leenwoorden

Lesdoel

- De leerling oefent de woorden uit les 1 en bedenkt zelf nieuwe Engelse en Franse leenwoorden.

Lesvoorbereiding

- Bekijk woordpakket 19.
- Zet les 3 klaar op het digibord.
- Preteaching: zie de aanwijzingen bij Extra instructie.

Materiaal

- digibord
- leerwerkschrift
- leerwerkschrift Maat
- tijdschriften en leesboeken

Woordpakket 19 **Les 3** **Leenwoorden**

- Ik oefen Engelse en Franse leenwoorden.
- Ik bedenkt zelf nieuwe Engelse en Franse leenwoorden.

1 Welk woord hoort bij de omschrijving?
Vul het woord in de puzzel in.

- telefoon die op een kleine computer lijkt
- soort tafel om een bril, penpen of iets anders in op te bergen
- kleinstad verkregen door het koken van vlees, vis of groente
- strop, lino, koeke
- ander woord voor sec
- de natuurlijke omgeving waarin een mens leeft
- houden zomertuis in de bergen
- sluipje glimmend metaal als erik
- soort tafel om aan te werken

Wat lees je van boven naar beneden in de gekleurde vakjes? meubilair

2 Zoek tien nieuwe leenwoorden.
Kijk in een tijdschrift, een leesboek of zoek op internet. Vul de woorden in.

1	_____	6	_____
2	_____	7	_____
3	_____	8	_____
4	_____	9	_____
5	_____	10	_____

3 Maak zinnen.

- Kijk naar je nieuwe woorden bij opdracht 2.
- Kies drie leer woorden die bij elkaar passen. Gebruik de twee woorden in één zin.
- Vul de zinnen in en onderstreep de leenwoorden.

Meerdere antwoorden mogelijk.

_____

_____

_____

_____

_____

LEERWERKSCHRIFT blz. 35 – 36

Woordpakket 19 **Les 3** **Leenwoorden**

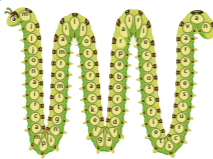
- Ik oefen Engelse en Franse leenwoorden.
- Ik bedenkt zelf nieuwe Engelse en Franse leenwoorden.

1 Welk woord hoort op de puntjes?
Vul het woord in de puzzel in.

- Ik stuur je wel een berichtje met mijn ...
- Ik berg mijn vulpen altijd op in het rode ...
- Vooraf eten we een hapje ...
- Bij mijn thee wil ik graag een ...
- Pardon, mag ik even naar het ...
- Lichtgaten zijn niet goed voor het ...
- In juli huren we een ... in de Alpen.
- Omdat ik had gewonnen, kreeg ik een ...
- Als ik huiswerk maak, zit ik altijd aan mijn ...

Welk woord lees je van boven naar beneden in de gekleurde vakjes? meubilair

2 Zoek tien leenwoorden in de rups.
Vul de woorden in.

mijnou _____ cracker _____ cruise _____

camping _____ gardenche _____ caravan _____

timer _____ prairie _____

mailot _____ crossfiets _____

3 Kijk naar je nieuwe woorden van opdracht 2.

- Vul vier woorden in waarvan je de betekenis moeilijk vindt.
- Zoek de betekenis op en vul die erachter in.

mijnou - iemand die een miljoen euro of meer heeft

camping - kampeerterrein

timer - klok waarmee tijdsintervallen kunnen worden gemeten

mailot - dikke trui met een broekje eraan vast

cracker - droog, knapperig koekje

gardenche - alle kleen die je hebt

prairie - grote grasvelden in Noord-Amerika

crossfiets - fiets waarmee je kunt fietsen op een zandrijg terrein met heuvels en bochten

cruise - vakantietocht op een groot zeeschip

caravan - vakantiehuis op wielen dat je als aanhangwagen achter de auto hangt

LEERWERKSCHRIFT MAAT blz. 35 – 36

Lesinhoud

5 Introductie

- Ga naar het digibord en doe de oefening(en).
- Laat uitleggen waarom je de woorden in dit woordpakket leenwoorden noemt. (omdat ze uit een andere taal zijn overgenomen)
- Bespreek kort het leerdoel met de leerlingen.

Instructie

- Doe de oefening(en). Geef beurten.
- Bekijk samen de opdrachten in de leerwerkschriften. Lees de opdrachten voor en licht ze zo nodig toe. Zorg bij opdracht 2 van het leerwerkschrift dat de leerlingen over tijdschriften beschikken.

15 Verwerking

- Opdracht 1** De leerlingen maken de puzzel en produceren met behulp van de omschrijving en enkele gegeven letters de goede schrijfwijze.
- Maat** Vergelijkbaar met Basis, maar de leerlingen vullen het ontbrekende woord van de zin in.

Opdracht 2 Door nieuwe leenwoorden te zoeken in een tijdschrift, leesboek of op internet, breiden de leerlingen het woordpakket uit.

Maat De leerlingen halen nieuwe leenwoorden uit de woordrups en breiden zo het woordpakket uit.

- Opdracht 3** De leerlingen kiezen drie keer twee nieuwe woorden om in een zin te verwerken, waarmee ze de schrijfwijze en betekenis van de nieuwe woorden inoefenen.

Maat Door de betekenis op te zoeken van nieuwe woorden en het woord met betekenis in te vullen, oefenen de leerlingen met de schrijfwijze en betekenis van de nieuwe woorden.

5 Reflectie

- Bespreek opdracht 2 van het leerwerkschrift met behulp van het digibord. Geef beurten, ook aan Maat-leerlingen. Ga in op nieuwe woorden uit het Engels of Frans en spreek ze met een overdreven Engels of Frans accent uit. Herhaal het woord daarna met de normale Nederlandse uitspraak.
- Vraag wat de leerlingen moeten doen als ze een leenwoord tegenkomen in een tekst die ze lezen. (de schrijfwijze goed inprenten/een foto van het woord in hun hoofd maken)
- Kijk voor de antwoorden op het digibord.

Extra instructie / differentiatie

Preteaching

Vorm tweetallen en laat de leerlingen elkaar om de beurt een dicteetje geven met de leenwoorden.

Opdracht 1

Leerwerkschrift Maat

Vorm tweetallen. Laat de leerlingen samen de zinnen lezen en de woorden eerst mondeling invullen.

Opdracht 2

Spellingsterk

Laat leerlingen zelfstandig meer leenwoorden zoeken op internet en er lijsten van aanleggen. Ze mogen ook leenwoorden zoeken uit bijvoorbeeld het Arabisch, Duits of Chinees.

Leerwerkschrift Maat en Dyslexie

Vorm tweetallen met een spellingsterke leerling. Laat de spellingsterke leerling steeds een woord uit de woordrups voorlezen; de spellingzwakke of dyslectische leerling zoekt het woord in de woordrups en vult het vervolgens in.

Coöperatieve werkvorm

Opdracht 2

Om de beurt zeggen de leerlingen een nieuw leenwoord. Ze controleren of het inderdaad uit een andere taal komt en bespreken uit welke taal. Daarna schrijft ieder het woord in zijn leerwerkschrift. De leerlingen kijken elkaars werk na en letten daarbij op de goede schrijfwijze van het leenwoord.

Compactroute

Opdracht 2 en 3.

Wp19 Les 4 Leenwoorden

Lesdoelen

- De leerling kan Engelse en Franse leenwoorden nu goed schrijven.
- De leerling kan de woorden uit blok 3 nog goed schrijven.

Lesvoorbereiding

- Bekijk woordpakket 9, 10, 11 en 12.
- Zet les 4 klaar op het digibord.

Materiaal

- digibord
- leerwerkschrift
- leerwerkschrift Maat
- groeischrift of scoreblad Spelling

Woordpakket 19 Les 4

Dit kan ik nog

- Ik herhaal woorden uit blok 3.
- Ik kan Engelse en Franse leenwoorden nu goed schrijven.
- Ik kan woorden uit blok 3 nog goed schrijven.

Dit kan ik nu

- Ik kan Engelse en Franse leenwoorden nu goed schrijven.
- Ik kan woorden uit blok 3 nog goed schrijven.

Dit kan ik nog

1 Maak er verleden tijd van. Lees de zinnen. Vul de zin in de verleden tijd in.

- Darren en Karel lopen naar school. *Darren en Karel lopen naar school.*
- Karel kijkt naar de lucht. *Karel keek naar de lucht.*
- De zon verduijnt achter een wolk. *De zon verduijnt achter een wolk.*
- Het begint te regenen. *Het begint te regenen.*
- De jongens rukken de frisse lucht. *De jongens ruken de frisse lucht.*

2 Los het geheimschrift op. De woorden staan in geheimschrift. Vul de woorden goed in.

• = klinkt als /e/   ◀ = klinkt als /k/   ▶ = klinkt als /le/

de l i l t e r	<u>d</u> e l i t t e r	l u l e r	<u>l</u> u l l e r
al w h o l	<u>a</u> l c h o l	bro w o d	<u>b</u> r o c c o l i
f i l m l i n e e l	<u>c</u> r i m i n e e l	v i d e o w i p	<u>v</u> i d e o c l i p
v e r m i t e e l	<u>v</u> e r m i t e e l	a w i t	<u>a</u> c t r i c e
d i s l u s i e	<u>d</u> i s c u s s i e	d i r e t e u r	<u>d</u> i r e c t e u r
e i n t o u r	<u>c</u> o n t r a u r	c o n f l i c t	<u>c</u> o n f l i c t

3 Maak het verhaal af. Lees de zinnen en kijk naar het plaatje. Maak de zinnen af met een verkleinwoord.

- Ik ging iets eten in het café hier in de straat.
- Kip en friet: dat leek mij wel een lekker menu.
- Het regende, maar gelukkig had ik mijn paraplu.
- Toch werd ik helemaal nat gespat door het rode auto.
- En toen viel ook nog het plano bijna boven op me!

Dit kan ik nu

Zo schrijf ik het goed

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Woorden uit blok 3

1

2

3

4

5

Goed!

LEERWERKSCHRIFT blz. 37 – 38 – 39

Woordpakket 19 Les 4

Dit kan ik nog

- Ik herhaal woorden uit blok 3.
- Ik kan Engelse en Franse leenwoorden nu goed schrijven.
- Ik kan woorden uit blok 3 nog goed schrijven.

Dit kan ik nu

- Ik kan Engelse en Franse leenwoorden nu goed schrijven.
- Ik kan woorden uit blok 3 nog goed schrijven.

Dit kan ik nog

1 Maak er verleden tijd van. Lees de zinnen met de vetgedrukte woorden in het eerste rijtje. Vul in het tweede rijtje de verleden tijd in.

- Darren en Karel **lopen** naar school. Darren en Karel lopen naar school.
- Karel **kijkt** naar de lucht. Karel keek naar de lucht.
- De zon **verduijnt** achter een wolk. De zon verduijnt achter een wolk.
- Het **begint** te regenen. Het begint te regenen.
- De jongens **rukken** de frisse lucht. De jongens ruken de frisse lucht.

2 Los het geheimschrift op. De woorden staan in geheimschrift. Vul de woorden goed in.

• = je hoort /s/, je schrijft s   ◀ = je hoort /k/, je schrijft c

de l i l t e r	<u>d</u> e l i t t e r	l u l e r	<u>l</u> u l l e r
al w h o l	<u>a</u> l c h o l	bro w o d	<u>b</u> r o c c o l i
f i l m l i n e e l	<u>c</u> r i m i n e e l	v i d e o w i p	<u>v</u> i d e o c l i p
v e r m i t e e l	<u>v</u> e r m i t e e l	a w i t	<u>a</u> c t r i c e
d i s l u s i e	<u>d</u> i s c u s s i e	d i r e t e u r	<u>d</u> i r e c t e u r
e i n t o u r	<u>c</u> o n t r a u r	c o n f l i c t	<u>c</u> o n f l i c t

3 Maak het verhaal af. Lees de zinnen en kijk naar het plaatje. Maak een verkleinwoord van het woord dat voor de zin staat.

- Ik ging iets eten in het café.
- Kip en friet: dat leek mij wel een lekker menu.
- Het regende, maar gelukkig had ik mijn paraplu.
- Toch werd ik helemaal nat gespat door het rode auto.
- En toen viel ook nog het plano bijna boven op me!

Dit kan ik nu

Zo schrijf ik het goed

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Woorden uit blok 3

1

2

3

4

5

Goed!

LEERWERKSCHRIFT MAAT blz. 37 – 38 – 39

Lesinhoud

5 Introductie Dit kan ik nog

- Ga naar het digibord en doe de oefening(en).
- Bespreek kort de leerdoelen met de leerlingen.

Instructie Dit kan ik nog

- Doe de oefening(en).
- Bespreek van elke spellingcategorie uit blok 3 nog eens kort de schrijfaanwijzingen en laat de leerlingen enkele voorbeeldwoorden noemen
- Bekijk samen de opdrachten in de leerwerkschriften. Lees de opdrachten voor en licht ze zo nodig toe.

5 Verwerking Dit kan ik nog

- Opdracht 1** De leerlingen lezen de zinnen met sterke werkwoorden in de tegenwoordige tijd en vullen de zin in de verleden tijd in.
- Maat** Vergelijkbaar met Basis, maar de leerlingen vullen het sterke werkwoord in de verleden tijd in.

Opdracht 2 De leerlingen lossen het geheimschrift op door voor de symbolen de goede letters in te vullen en herhalen zo nog eens de schrijfwijze van woorden uit woordpakket 10 en 11.

Opdracht 3 De leerlingen maken het verhaal af met verkleinwoorden en herhalen de schrijfwijze van woorden uit woordpakket 12.

Maat Vergelijkbaar met Basis, maar de leerlingen maken een verkleinwoord van het woord dat voor de zin staat.

10 Dictee

- Neem het dictee af.
- Aanwijzingen voor de afname van het dictee staan in de Handleiding Algemeen.

5 Reflectie

- De leerlingen vullen in het groeischrift of op het scoreblad Spelling in hoeveel woorden ze goed hadden.
- Tel de uitkomst van het dictee. Welk woord is het vaakst fout geschreven? Laat een spellingsterke leerling het woord goed opschrijven en daarbij de schrijfaanwijzingen toepassen.
- Kijk voor de antwoorden op het digibord.

Woorddictee

Dit kan ik nu

- Van dansen krijg je een **kick!**
- Al **het meubilair** werd in de verhuishwagen geladen.
- We eten vanavond echte Zwitserse **fondue**.
- Er is een apart **toilet** voor dames en voor heren.
- Wil je nog een **biscuit** bij de thee?
- In haar **etui** zaten pennen, potloden en een gum.
- Ik ben naar een **show** geweest in de schouwburg.
- Een elektrische auto is beter voor **het milieu**.
- Wil je een tablet of een **laptop** kopen?
- Mijn agenda ligt op mijn **bureau**.

Dit kan ik nog

Woorden uit blok 3

- Ik bestelde een vegetarisch **loempiaatje**.
- Zij heeft een heel lief **caviaatje**.
- De ceremonie** voor haar afscheid was heel mooi.
- Ik heb een **videoclip** gezien van mijn favoriete zangers. *Schrijf de verleden tijd van het werkwoord op.*
- lezen - We ... (**lazen**) op vakantie veel boeken.

Extra instructie / differentiatie

Instructie

Leerwerkschrift Maat

Laat de leerlingen vooraf alle woordpakketten uit blok 3 nog een keer goed bekijken en alle schrijfaanwijzingen doorlezen.

NT2

Vraag de leerlingen of ze kunnen uitleggen wat sterke werkwoorden zijn. (Deze hebben klinkerverandering in de verleden tijd.) Laat hen een voorbeeld noemen van een sterk werkwoord dat ze nog weten.

Opdracht 1

Leerwerkschrift Maat en NT2

Vraag de leerlingen wat het verschil is tussen zwakke werkwoorden en sterke werkwoorden. Wijs hen erop dat alle werkwoorden in deze opdracht sterke werkwoorden zijn en dus klinkerverandering in de verleden tijd hebben.

Opdracht 3

Spellingsterk

Laat de leerlingen de zinnen onder de afbeelding afdekken en de woorden zelf bedenken. Het verkleinwoord schrijven ze op een leeg blaadje.

Compactroute

Alle opdrachten.

Wp20 Les 1

Woorden met een trema

Lesdoel

- De leerling leert woorden schrijven met een trema.

Lesvoorbereiding

- Bekijk woordpakket 20.
- Zet les 1 klaar op het digibord.
- Combinatiegroep: print de start- en afsluitopdracht bij deze les.
- Preteaching: zie de aanwijzingen bij Extra instructie.

Materiaal

- digibord
- leerwerkschrift
- leerwerkschrift Maat
- combinatiegroep: printblad Start- en afsluitopdracht

Woordpakket 20 Les 1

Woorden met een trema

In leer woorden schrijven met een trema.

Regelwoorden

de ruihe	België	tweeën	skien
de reünie	naïef	de zeeën	ruziën
de egoïst	vacuüm	de ideeën	neuziën
de poëzie	geïngereerd	de knoeiën	de koloniën
drieëntwintig	beëindigen	de fantasieën	de bacteriën

Pas de regel toe.

- Luister naar het woord in je hoofd.
- Hak het woord in klankgroepen.
- Hoor je twee losse klinkers achter elkaar die je samen als één klank kunt uitgespreken? Dien schrijf je vaak een trema: twee puntjes boven de tweede klinker (ä, ë, ï, ö, ü). Een trema geeft aan: hier begint een nieuwe klankgroep.
- Schrijf het woord op.
- Lees nog een keer na of je het woord goed geschreven hebt.

Voorbeeld:
Je hoort /ru:ee-ee-zie/. Je schrijft ru:ëë:ziën.
Je hoort /ä:ie-ee-tä:ti-tä:gi/. Je schrijft ä:ie-ee-tä:ti-tä:gi.
Je hoort /ru:ie-ru:/. Je schrijft ru:ë:ru:
Je hoort /ä:ee-ää-ri:ä/. Je schrijft ä:ë:ää-ri:ä.

Let op!
Woorden die in het enkelvoud eindigen op /ee/ of /ie/ met klemtoon, krijgen er **ë** bij: twee - tweëën, knoei - knoeiën.
Ligt de klemtoon niet op /ä/ of /i/? Dan komt er alleen **e** bij en komt het trema op de e ervoor: ru:ie - ru:ë:ie.

Voorbeeld:
ä:ie - ä:ë:ie → ä:ë:ie
ru - ru:ä:ie → ru:ë:ä:ie met een trema op de e ervoor

1. Bekijk samen het woordpakket en de schrijfaanwijzing.

2. Vul het woord goed in.

- Leerling 1: zorg dat je het woordpakket niet ziet.
- Leerling 2: kies een woord uit het eerste of tweede rijtje van het woordpakket.
- Hak het woord in klankgroepen.
- Leerling 1: vul het woord in. Vergeet het trema niet!
- Daal na vijf woorden om en herhaal.
- Kijk samen na en verbeter.

Meerdere antwoorden mogelijk.

Bekijk het woordpakket om de woorden na te kijken.

Tip:
Gebruik geen trema in de klinkercombinaties äe, ee, io, ï, ö, en ue. Die twee klinkers samen kun je niet verkeerd uitspreken! Dus is een trema niet nodig.

3. Welk plaatje hoort bij het woord?

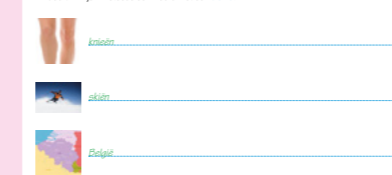
- a. De klankgroep met /ä/ of /ie/ heeft de klemtoon → + **ë**n
- b. De klankgroep /ä/ of /ie/ heeft geen klemtoon → + **e**n

- Leerling 1: kies een woord uit het derde of vierde rijtje. Zeg het woord met een duidelijke klemtoon.
- Leerling 2: zeg of het woord bij plaatje a of b hoort.
- Leerling 1: kijk naar hoe het woord geschreven is en zeg of het goed is.
- Da door tot je drie woorden hebt gehad.
- Stap om en herhaal.

4. Maak zinnen bij de plaatjes.

Meerdere antwoorden mogelijk.

- Wat zie je op het plaatje? Vul bij elk plaatje een zin in.
- Gebruik in je zin steeds een woord met een trema.

Lesinhoud

10 Introductie

- Je kunt bij deze les een instructiefilmje inzetten.
- Ga naar het digibord en doe de oefening(en).
- Bespreek kort het leerdoel met de leerlingen.

Instructie

- Doe de oefening(en).
- Kijk samen naar de schrijfaanwijzing en laat deze voorlezen. Zeg dat je meestal een trema schrijft, maar soms een streepje: de woorden met streepje worden in groep 8 geleerd. Bespreek de voorbeelden.
- Wijs er bij de eerste twee rijen op dat een trema hoort bij 'klinkerbotsing': twee klinkers staan naast elkaar; die klinkers behoren tot verschillende klankgroepen. Zonder trema zou je de klinkers ook kunnen lezen alsof ze samen één klankgroep vormen. (bijvoorbeeld ui (ruïne), oe (poëzie) en ee (tweeën))
- Ga in op wat er bij Let op! staat. Verwijs naar het derde rijtje voor + ën. Leg dan het verschil uit met het laatste rijtje: ligt de klemtoon niet op ie, dan komt er alleen een n achter en komt er een trema op de e ervoor (bacteriën).
- Besteed in het derde rijtje kort aandacht aan skiën. Je schrijft ski (en niet skie), er komt en achter, dus skiën.
- Bekijk samen de opdrachten in de leerwerkschriften. Lees de opdrachten voor en licht ze zo nodig toe. Laat de woorden in de spreekwolken bij opdracht 3 met duidelijke klemtoon voorlezen. Verwijs naar de Let op! in de schrijfaanwijzing.
- Wijs op de poster deze spellingcategorie aan.

10 Verwerking

Opdrachten zijn gelijk voor het leerwerkschrift en het leerwerkschrift Maat.

- Opdracht 2** De leerlingen dicteren elkaar de woorden in klankgroepen, zodat auditief duidelijk is waar het trema gezet moet worden. Het gaat om de woorden waarbij het trema een nieuwe klankgroep aangeeft.
- Opdracht 3** De leerlingen wijzen aan welke afbeelding en welke spreekwolk er bij het woord hoort en koppelen die aan de regel '+ ën' of '+ n en trema op e ervoor'.
- Opdracht 4** De leerlingen maken zinnen bij de afbeeldingen, waarmee ze een woord met een trema in een contextzin plaatsen.

5 Reflectie

- Bespreek opdracht 3 met behulp van het digibord. Laat het grondwoord langer maken en zeggen wat erbij is gekomen, zodat de regel wordt toegepast.

Extra instructie / differentiatie

Preteaching

Laat op een kopie van het woordpakket de woorden in klankgroepen verdelen. Laat dan de laatste klinker van de klankgroep vóór de klinker met het trema blauw kleuren en de klinker met trema rood.

Instructie

Leerwerkschrift Maat en NT2

Voor deze leerlingen zal het toepassen van de regel voor ieën en iën extra moeilijk zijn als ze de klemtoon niet goed horen. Besteed daar in de verlengde instructie extra aandacht aan door de klemtoon te oefenen van de woorden in de laatste twee rijen van het woordpakket en laat steeds zien hoe de regel toegepast moet worden. (Zie de Let op! in de schrijfaanwijzing.)

NT2

Laat de volgende moeilijke woorden overnemen: *de ruïne, de reünie, de egoïst, de poëzie, naïef, vacuüm, de koloniën en de bacteriën*. Laat de betekenis opzoeken en geef de opdracht bij het woord: ofwel een tekening te maken (*de ruïne, de bacteriën*), ofwel een voorbeeldzin te schrijven (*de reünie, de egoïst*), ofwel een woordspin te maken.

Opdracht 3

Spellingsterk en Leerwerkschrift Maat

Vorm tweetallen. Laat de spellingsterke leerling de woorden steeds met een overdreven klemtoon zeggen en aanwijzen bij welke spreekwolk het woord hoort. De spellingzwakke leerling schrijft het woord vervolgens op.

Compactroute

Opdracht 4.

Combinatiegroep

Startopdracht combinatiegroep

De leerlingen anticiperen op woordpakket 20 door de woorden met trema te kleuren en die woorden op te schrijven.

Afsluitopdracht combinatiegroep

De leerlingen maken de woorden af door een trema te plaatsen op de goede klinker en plaatsen drie woorden met een trema in zinsverband.

Wp20 Les 2 Woorden met een trema

Lesdoel

- De leerling oefent woorden met een trema.

Lesvoorbereiding

- Bekijk woordpakket 20.
- Zet les 2 klaar op het digibord.
- Preteaching: zie de aanwijzingen bij Extra instructie.

Materiaal

- digibord
- leerwerkschrift
- leerwerkschrift Maat

Woordpakket 20 Les 2

Woorden met een trema

- Ik oefen woorden met een trema.

- Schrijfaanwijzing**
- Hoof je twee losse klinkers achter elkaar die je samen als één klank kunt uitspreken? Dan schrijf je vaak een trema (twee puntjes boven een klinker): k, o, o, u, u, i, u. Bijvoorbeeld: politie, drieëntwintig, ruïne, reïne.
  - Klemtoon op de klankgroep /ee/ of /ie/? → + ien
  - Geen klemtoon op de /ie/ → + n en trema op de e ervoor: neurieën.

1 Lees het verhaal en kleur de letter waar het trema ontbreekt.

Vul het hele woord goed in.

Lief Dagboek,

Gisteren was er een reïnie van de klas van 1991. z*u*ine _____

Het was heel sjiek, in een groot kasteel in België. Z*u*idje _____

Nick schreef vroeger zulke prachtige poëzie voor mij. p*o*ëzie _____

Ik had hem intussen al drie*e*ntwintig jaar niet gezien. d*r*ieentwintig _____

In al mijn fantasieën zouden we elkaar in de armen vliegen. f*an*tasia*e*n _____

Wat was het naïef van mij om dat te denken! n*au*ief _____

Want na nog geen tien minuten met z'n tweeën, raakte ik enorm geïgerd!

f*u*erde + geïgerd _____

Wat was die leuke jongen een egelst geworden! e*g*elst _____

We stonden bijna te ruzie*n*. ruzie*n* _____

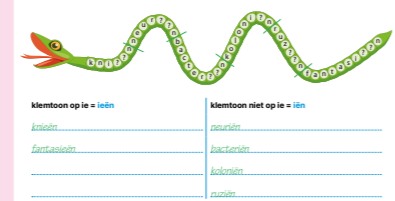
Gelukkig kon ik het gesprek op tijd beëindigen. b*e*ëindigen _____

Wat een rare ideeën had ik me in mijn hoofd gehaald. i*d*een _____

45

2 Haal zes woorden uit de woordslang.

- 1 Welke letter staat onder het vraagteken?
- 2 Vul het woord in het goede rijtje in. Vergeet het trema niet.

3 Bedenk een verhaal.

- Gebruik zes woorden uit het woordpakket.
Meerdere antwoorden mogelijk.

46

LEERWERKSCHRIFT blz. 45 – 46

Woordpakket 20 Les 2

Woorden met een trema

- Ik oefen woorden met een trema.

- Schrijfaanwijzing**
- Hoof je twee losse klinkers achter elkaar die je samen als één klank kunt uitspreken? Dan schrijf je vaak een trema (twee puntjes boven een klinker): k, o, o, u, u, i, u. Bijvoorbeeld: politie, drieëntwintig, ruïne, reïne.
  - Klemtoon op de klankgroep /ee/ of /ie/? → + ien
  - Geen klemtoon op de /ie/ → + n en trema op de e ervoor: neurieën.

1 Hoe schrijf je het woord?

Kijk naar de blauwe woorden.
Haak de woorden in klankgroepen en zet een trema op de goede letter.
Vul het hele woord in.

Lief Dagboek,

Gisteren was er een re*u*nie van de klas van 1991. ruzie _____

Het was heel sjiek, in een groot kasteel in België. Z*u*idje _____

Nick schreef vroeger prachtige poëzie voor mij. p*o*ëzie _____

Ik had hem al drie*e*ntwintig jaar niet gezien. d*r*ieentwintig _____

In mijn fantasieën vlogen we elkaar in de armen. f*an*tasia*e*n _____

Wat naïef van mij om dat te denken! n*au*ief _____

Want na tien minuten met z'n tweeën, raakte ik al geïgerd!

f*u*erde + geïgerd _____

Wat was die leuke jongen een egelst geworden! e*g*elst _____

We begonnen zelfs te ruzie*n*. ruzie _____

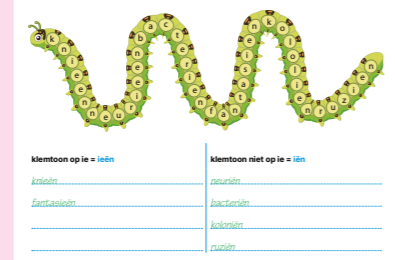
Gelukkig kon ik het gesprek op tijd beëindigen. b*e*ëindigen _____

Wat een rare ideeën had ik me in mijn hoofd gehaald. i*d*een _____

45

2 Haal zes woorden uit de woordslang.

- 1 Zeg het woord zachtjes voor jezelf. Waar ligt de klemtoon?
- 2 Vul het woord in het goede rijtje in. Vergeet het trema niet.

3 Bedenk een verhaal.

- Gebruik vier woorden uit het woordpakket.
Meerdere antwoorden mogelijk.

46

LEERWERKSCHRIFT MAAT blz. 45 – 46

Lesinhoud

5 Introductie

- Ga naar het digibord en doe de oefening(en).
- Bespreek kort het leerdoel met de leerlingen.

Instructie

- Herhaal nog eens wat er bij Let op! staat in de schrijfaanwijzing.
- Doe de oefening(en).
- Kijk samen naar de korte schrijfaanwijzing in de leerwerkschriften en bespreek deze met de leerlingen.
- Bekijk samen de opdrachten in de leerwerkschriften. Lees de opdrachten voor en licht ze zo nodig toe.

15 Verwerking

Opdracht 1 De leerlingen zoeken zelf naar woorden in een dagboekfragment waarbij het trema ontbreekt. De leerlingen moeten het trema plaatsen en het woord met trema invullen, waarmee de schrijfwijze geoefend wordt.

Maat De woorden waarin het trema ontbreekt, zijn gemarkeerd in een dagboekfragment. De leerlingen oefenen de schrijfwijze door het trema te plaatsen op de goede klinker en vervolgens het woord met trema in te vullen.

Opdracht 2 De leerlingen oefenen de klemtoonregel voor woorden op ieën en iën door de woorden uit de woordslang te completeren en in het goede rijtje te schrijven.

Maat De leerlingen oefenen de klemtoonregel voor woorden op ieën en iën door de woorden uit de woordrups zachtjes met klemtoon voor zichzelf te zeggen en vervolgens met trema in het goede rijtje te schrijven.

Opdracht 3 De leerlingen bedenken een verhaal met woordpakketwoorden en passen zo de woorden op creatieve wijze toe.

5 Reflectie

- Bespreek opdracht 1 van het leerwerkschrift Maat met behulp van het digibord. Laat leerlingen uitleggen waarom op die klinker een trema komt en zorg dat de schrijfaanwijzingen voor botsende klinkers en verlenging met ën herhaald worden.
- Kijk voor de antwoorden op het digibord.

Extra instructie / differentiatie

Preteaching

Laat het woordpakket vooraf bekijken. Wijs er nog eens op dat er een trema staat, omdat je het anders fout leest. Demonstreer dit aan de hand van enkele woorden: schrijf het woord zonder trema op, lees het met de twee klinkers als één klank, zet het trema en lees het correct.

Instructie

Leerwerkschrift Maat en NT2

Laat – eventueel onder begeleiding van een spellingsterke leerling – de woorden van de eerste twee rijen in klankgroepen hakken, zodat duidelijk is dat er altijd een klankgroep begint bij de klinker met het trema. Laat de woorden van de laatste twee rijen met een overduidelijke klemtoon zeggen en verwijst naar de regels.

Dyslexie

Print het woordpakket uit en laat steeds een streepje zetten tussen de twee botsende klinkers (dus voor de letter met het trema). Laat dan de woorden hardop voorlezen.

Opdracht 1

Spellingsterk

Laat meteen het trema zetten, zonder eerst de klinker te kleuren waar het trema ontbreekt.

Leerwerkschrift Maat en Dyslexie

Vorm tweetallen met een spellingsterke leerling. Laat de spellingsterke leerling het dagboekfragment voorlezen en de blauwe woorden herhalen in klankgroepen.

Opdracht 2

Leerwerkschrift Maat

Lees vooraf de woorden met een duidelijke klemtoon voor of laat een spellingsterke leerling de woorden met een duidelijke klemtoon voorlezen.

Compactroute

Opdracht 1 en 3.

Wp20 Les 3

Woorden met een trema

Lesdoel

- De leerling oefent de woorden uit les 1 en bedenkt zelf nieuwe woorden met een trema.

Lesvoorbereiding

- Bekijk woordpakket 20.
- Zet les 3 klaar op het digibord.
- Preteaching*: zie de aanwijzingen bij Extra instructie.

Materiaal

- digibord
- leerwerkschrift
- leerwerkschrift Maat

Woordpakket 20 **Woorden met een trema**
Les 3

Ik oefen woorden met een trema.
Ik bedenkt zelf nieuwe woorden met een trema.

1 Welk woord hoort bij het plaatje?
Vul het woord met een trema in.

Zo is het verpakt.

zakruim   pakruim
zooim   ruoim

2 Maak en bedenk nieuwe woorden met een trema.

1 Maak de woorden langer. Vul het langere woord met een trema in.

enkeelvoud	meervoud
de olie	de oliën
de moskee	de moskeeden
de kopie	de kopieën
de melodie	de melodieën
ik-voorn	persoonsvorm II
ik slee	wij sleden

2 Zoek in een leesboek of (digitaal) woordenboek nog vijf woorden met een trema. Vul de woorden in.

1 _____
2 _____
3 _____
4 _____
5 _____

3 Waar komt het trema?
Vul de woorden met trema goed in.

Kies uit: *coördinatie* | *Israël* | *geerd* | *gellustreerd* | *onderzeer*

Woord 1: *coördinatie*
Woord 2: *Israël*
Woord 3: *geerd*
Woord 4: *gellustreerd*
Woord 5: *onderzeer*

LEERWERKSCHRIFT blz. 47 – 48

Woordpakket 20 **Woorden met een trema**
Les 3

Ik oefen woorden met een trema.
Ik bedenkt zelf nieuwe woorden met een trema.

1 Welk woord hoort bij het plaatje?

1 De eerste letter staat er al.
2 Vul het hele woord met een trema in.

Zo is het verpakt.

v ... zakruim   2 ... zooim   3 ... pakruim   4 ... ruoim

2 Maak en bedenk nieuwe woorden met een trema.

1 Kijk naar de woorden in het eerste rijtje. Maak de woorden langer. Schrijf de woorden in het tweede rijtje. Vergeet het trema niet!

enkeelvoud	meervoud
de olie	de oliën
de moskee	de moskeeden
de kopie	de kopieën
de melodie	de melodieën
ik-voorn	hele werkwoord
ik slee	wij sleden

2 Lees de zinnen. Plak de blauwe woordstukjes aan elkaar en schrijf het woord met trema op.

a. De stad Jeruzalem ligt in *Is-ra-el*. *Israël*
b. Om alles goed te laten verlopen, was de *co-ör-di-na-tie* belangrijk. *coördinatie*
c. De mensen kistenden *ge-in-te-res-seerd*. *geïnteresseerd*
d. Sommige pagina's van dit boek zijn *ge-ll-u-streerd*. *gellustreerd*
e. Een boot die onder water vaart, is een *on-der-zee-er*. *onderzeer*

3 Bedenk vier zinnen.

1 Kies uit de volgende woorden vier woorden: *de oliën, sleden, de moskeeden, de kopieën, de melodieën, Israël, coördinatie, geïnteresseerd, gellustreerd, onderzeer*

2 Maak er vier zinnen mee.

1 _____
2 _____
3 _____
4 _____

LEERWERKSCHRIFT MAAT blz. 47 – 48

Lesinhoud

5 Introductie

- Ga naar het digibord en doe de oefening(en). Geef beurten.
- Bespreek kort het leerdoel met de leerlingen.

Instructie

- Doe de oefening(en). Geef beurten.
- Bekijk samen de opdrachten in de leerwerkschriften. Lees de opdrachten voor en licht ze zo nodig toe.

15 Verwerking

- Opdracht 1** De leerlingen schrijven zelfstandig een woord met trema bij een afbeelding, waarmee ze de schrijfaanwijzingen productief moeten toepassen.
- Maat** Vergelijkbaar met Basis, maar de eerste letter van elk woord staat er al.

Opdracht 2 De leerlingen verlengen eerst woorden, waardoor ze de regels voor het tremagebruik zelfstandig toepassen op nieuwe woorden, en zoeken vervolgens nieuwe woorden met trema. Hiermee breiden ze het woordpakket uit.

Maat De leerlingen breiden het woordpakket uit: eerst door woorden te verlengen en het trema in het langere woord te zetten; vervolgens door woorden (in contextzinnen) waarin het trema ontbreekt, over te schrijven en het trema te plaatsen. Hiermee passen ze zelfstandig de schrijfaanwijzingen toe op nieuwe woorden.

- Opdracht 3** In de gegeven nieuwe woorden ontbreekt het trema. De leerlingen vullen elk woord in en zetten het trema op de goede klinker.

Maat De leerlingen gebruiken de woorden met trema functioneel in een zelfbedachte contextzin, waardoor de schrijfwijze nog eens geoefend wordt.

5 Reflectie

- Bespreek opdracht 2 van het leerwerkschrift met behulp van het digibord. Laat bij elk woord verwoorden waar je het trema zet en waarom.
- Kijk voor de antwoorden op het digibord.

Extra instructie / differentiatie

Preteaching

Laat het grondwoord van de woorden uit het derde en vierde rijtje op een leeg blaadje schrijven. Laat de regel (voor verlenging woorden met en of met n + toevoeging trema op e ervoor) uit de schrijfaanwijzing ook overschrijven. Laat het leerwerkschrift dichtdoen en de woorden langer maken, waarbij de regel wordt toegepast.

Instructie

Spellingsterk

Laat de leerlingen meer woorden zoeken met trema en deze indelen: botsende klinkers (dus horend bij de eerste twee rijen van het woordpakket), regel klemtoon (dus + en, of geen klemtoon dus + n en trema op e ervoor).

Leerwerkschrift Maat

Laat de instructieoefening van les 1 en 2 zelfstandig maken op het digibord.

Coöperatieve werkvorm

Opdracht 2

In een viertal werken de leerlingen eerst in tweetallen samen aan het eerste deel van deze opdracht. Leerling 1 maakt de opdracht en leerling 2 luistert en coacht. Daarna wisselen ze van rol. Als het andere tweetal ook klaar is, checken ze elkaars antwoorden. Is het niet goed, dan coachen ze elkaar. Daarna werken ze ook aan het tweede deel van de opdracht.

Compactroute

Opdracht 1 en 4.

Wp20 Les 4 Woorden met een trema

Lesdoelen

- De leerling kan woorden met een trema nu goed schrijven.
- De leerling kan de woorden uit blok 3 nog goed schrijven.

Lesvoorbereiding

- Bekijk woordpakket 9, 10, 11 en 12.
- Zet les 4 klaar op het digibord.

Materiaal

- digibord
- leerwerkschrift
- leerwerkschrift Maat
- groeischrift of scoreblad Spelling

Lesinhoud

5 Introductie Dit kan ik nog

- Ga naar het digibord en doe de oefening(en).
- Bespreek kort de leerdoelen met de leerlingen.

Instructie Dit kan ik nog

- Doe de oefening(en). Met welke categorie hebben de leerlingen nog moeite? Bespreek de schrijfaanwijzing nog eens klassikaal en laat de leerlingen voorbeeldwoorden noemen.
- Bekijk samen de opdrachten in de leerwerkschriften. Lees de opdrachten voor en licht ze zo nodig toe.

5 Verwerking Dit kan ik nog

Opdracht 1 De leerlingen herhalen de schrijfwijze van woorden uit blok 3 door een puzzel te maken.

Maat De leerlingen herhalen de schrijfwijze van woorden uit blok 3 woorden uit de woordfontein te halen en in het goede rijtje in te vullen.

Opdracht 2 Door rebusen op te lossen, komt de schrijfwijze van de woorden uit blok 3 nog eens aan bod.

Opdracht 3 De leerlingen zetten de persoonsvormen tegenwoordige tijd uit het gedicht in de verleden tijd.

Maat De leerlingen vullen de persoonsvorm verleden tijd in een verhaal in.

10 Dictee

- Neem het dictee af.
- Aanwijzingen voor de afname van het dictee staan in de Handleiding Algemeen.

5 Reflectie

- De leerlingen vullen in het groeischrift of op het scoreblad Spelling in hoeveel woorden ze goed hadden. Laat de leerlingen enkele woorden uit het woorddictee noemen waarin nog fouten waren gemaakt. Bespreek samen met de groep nog eens hoe je de schrijfaanwijzing op deze woorden toepast.
- Kijk voor de antwoorden op het digibord.

Woorddictee

Dit kan ik nu

- Koffie wordt **vacuüm** verpakt.
- Vroeger had Nederland **koloniën** onder meer in Indië.
- Cara gaat naar **de reünie** van haar oude school.
- De leerkracht heeft zich **geërgerd** aan het geklets in de klas.
- Bij een brainstorm zegt iedereen zijn **ideeën**.
- België** is bekend om zijn heerlijke patat.
- Kun je het liedje even **neurien**?
- We hebben in de vakantie **zeeën** van tijd.
- Ramon heeft **drieëntwintig** knikers gewonnen.
- Het kasteel is nu een **ruïne**.

Dit kan ik nog

Woorden uit blok 3

- Ik kocht een lijstje voor het **klassenfotootje**.
- Het is in elke baan belangrijk om goed te kunnen **communiceren**.
- Broccoli** is een groente die op bloemkool lijkt.
- Ik kwam tot de **conclusie** dat het plan niet goed was. *Schrijf de verleden tijd van het werkwoord op.*
- verslinden - De vos ... (**verslond**) vorige week een hele kip.

Extra instructie / differentiatie

Instructie

Leerwerkschrift Maat en Dyslexie

Laat vooraf alle woordpakketten nog eens bekijken en de schrijfaanwijzingen doorlezen. Geef een kopie van woordpakket 10 en 11 mee naar huis en laat de schrijfwijze van deze moeilijke woorden thuis nog eens oefenen.

NT2

Vorm een tweetal met een spellingsterke leerling. Laat de spellingsterke leerling steeds een qua betekenis moeilijk woord (vooral uit woordpakket 10 en 11) noemen. De NT2-leerling moet er een voorbeeldzin mee maken en de zin uitleggen. Kent hij de betekenis niet? Laat dan het woord opschrijven. Daarna kan de NT2-leerling zelfstandig de betekenis opzoeken en die erachter schrijven.

Opdracht 3

Dyslexie

Print het gedicht (leerwerkschrift) of het verhaal (leerwerkschrift Maat) uit in een aangepast lettertype en laat de opdracht op het printblad maken.

Compactroute

Alle opdrachten.

Woordpakket 20 Les 4 **Dit kan ik nog** **Dit kan ik nu** **pit stop**

Dit kan ik nog

- Maak de puzzel.**
1 stapje met zwaaikegje om vuur te maken
2 smal boogje met peddel (verkleinwoord)
3 iemand die misdaden pleegt
4 iemand die in de putatie werkt
5 hutje van sneeuwblokken (verkleinwoord)
6 voorstelling in een tent met dieren en artiesten
7 zwaarte verf voor je wimpers
8 kleine radio die je wakker maakt (verkleinwoord)
9 soort dunne spaghetti

Wek woord lees je van boven naar beneden in de gekleurde vakjes? Vul het in de zin in.
De **conclusie** is dat je de puzzel prima gemaakt hebt!

- Los de rebusen op.** Welke woorden vind je?
medicus
medicus

3 Lees het gedicht.
Kijk naar de vetgedrukte woorden. Vul de **verleden tijd** in.

1 Het **begint** in de avond.
2 dan **zweerven** ze rond.
3 **verslinden** mijn slaap.
4 en **sterft** mijn gegaap.
5 Ik **zit** op mijn bed.
6 En **schrijf** een sonnet.
7 Ik **vecht** tegen mijn gedachten.
8 oei, die **moeilijke** nachten!
9 Door schrijven **verdwijnen** naar gedachten.
10 en **zit** ik niet meer op de slaap te wachten.
11 Dan **slaap** ik lekker in, diep en zacht.
12 Ik **viég** op de vleugels van de nacht...

Dit kan ik nu Zo schrijf ik het goed

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10

Woorden uit blok 3

1
2
3
4
5

Goed!

LEERWERKSCHRIFT blz. 49 - 50 - 51

Woordpakket 20 Les 4 **Dit kan ik nog** **Dit kan ik nu** **pit stop**

Dit kan ik nog

- Haal zeven woorden uit de woordfontein.**
1 Zoek in de fontein zeven woorden uit blok 3.
2 Vul de woorden in.
Kleur in je antwoorden:
/k/ = c: geel
/k/ = c: rood
de extra klinker in een verkleinwoord: blauw
Eén van de woorden moet in twee rijtjes ingevuld worden.

Dit kan ik nu

de extra klinker in een verkleinwoord

1
2
3
4
5
6
7
8
9

Woorden uit blok 3

1
2
3
4
5

Goed!

4 Lees het verhaal.
Kijk naar de woordenboekvorm. Vul de **verleden tijd** in.

lezen 1 Gisteren **las** ik een boek in bed. Toen hoorde ik voetstappen!

lopen 2 Het leek of iemand in de gang **liep**.

zitten 3 Ik **zat** rechtop in bed en spilde mijn oren.

sterven 4 Maar de voetstappen **afsterven** weg.

beginnen 5 Toen **begon** ik trek te krijgen. Ik durfde mijn bed niet uit, want misschien zat er iemand onder.

vliegen 6 Met een grote sprong **vloog** ik naar de deur.

kijken 7 Ik **keek** onder het bed. Daar lag alleen een pantoffel.

eten 8 Ik ging naar beneden en **at** een boterham.

slapen 9 Dat hielp. Een half uur later **sliep** ik in. Wat ben ik toch een bangerik!

Dit kan ik nu Zo schrijf ik het goed

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10

Woorden uit blok 3

1
2
3
4
5

Goed!

LEERWERKSCHRIFT MAAT blz. 49 - 50 - 51

Toetsweek Signaleringsdictee

Organisatie

Deze week worden de spellingcategorieën en woordpakketten van blok 5 getoetst.

- **Op dag 1** wordt het signaleringsdictee afgenomen.
- **Op dag 2** gaan de leerlingen remediëren, herhalen of verrijken.
- **Op dag 3** gaan de leerlingen remediëren, herhalen of verrijken.
- **Op dag 4** wordt het controledictee afgenomen.

Toetsdoelen Dit kan ik nu woord

- De leerling kan het voltooid deelwoord en het hele werkwoord goed schrijven.
- De leerling kan woorden met ch en cht goed schrijven.
- De leerling kan Engelse en Franse leenwoorden goed schrijven.
- De leerling kan woorden met een trema goed schrijven.

Dit kan ik nog woord

- De leerling kan de verleden tijd van sterke werkwoorden uit blok 3 goed schrijven.
- De leerling kan woorden waarin c klinkt als /s/ uit blok 3 goed schrijven.
- De leerling kan woorden waarin c klinkt als /k/ uit blok 3 goed schrijven.
- De leerling kan verkleinwoorden van woorden die eindigen op a, o, e en u uit blok 3 goed schrijven.

Afname van het signaleringsdictee

- Neem zelf het dictee af of laat de leerlingen het dictee digitaal maken. Het dictee bestaat uit twee delen: een zinnedictee (10 zinnen) en een woorddictee (10 woorden). De woorden in het woorddictee worden ook aangeboden in zinnen.
- Je toetst in totaal 40 woorden: 32 woorden uit Dit kan ik nu en 8 woorden uit Dit kan ik nog. Achter de gemarkeerde woorden zie je uit welk woordpakket ze afkomstig zijn.
- Tel het aantal fouten van Dit kan ik nu bij elkaar op en het aantal fouten van Dit kan ik nog.
- Kijk bij Advies welke leerlingen in aanmerking komen voor remediëring, herhaling of verrijking. Volg de aanwijzingen voor extra oefening.

Zinnedictee

De leerlingen schrijven de hele zin op.

- 1 **Vannacht**^{wp18} werd er in **het cafeetje**^{wp12} te veel **alcohol**^{wp11} gedronken.
- 2 In mijn **fantasieën**^{wp20} speelde **de ceremonie**^{wp10} zich af bij een **ruïne**^{wp20}.
- 3 Kan ik het filmpje van **de show**^{wp19} **downloaden**^{wp19} op **de computer**^{wp19}?
- 4 Mijn **dochter**^{wp18} van **drieëntwintig**^{wp20} is nog ontzettend **naïef**^{wp20}.
- 5 Hij was **geërgerd**^{wp20}, omdat **het achterlicht**^{wp18} van **het autootje**^{wp12} het niet deed.
- 6 In **de ochtenden**^{wp18} gingen we **skiën**^{wp20} om daarna op te warmen bij **de gaskachel**^{wp18}.
- 7 Het gaf een **kick**^{wp19} om met z'n **tweeten**^{wp20} ons nieuwe **meubilair**^{wp19} uit te zoeken.
- 8 Ik wilde de tocht in **de achtbaan**^{wp18} snel **beëindigen**^{wp20}, want ik moest nodig naar **het toilet**^{wp19}.
- 9 De **verdachte**^{wp18} zat te **rochelen**^{wp18} achter **het bureau**^{wp19}.
- 10 De **commissaris**^{wp11} at het liefst **bouillon**^{wp19} met **vermicelli**^{wp10}.

Woorddictee

De leerlingen schrijven de gemarkeerde woorden op.

Schrijf het voltooid deelwoord op.

- 1 liggen - Ik heb op bed ... (**gelegen**^{wp17}).
- 2 werken - Ik heb hard ... (**gewerkt**^{wp17}).
- 3 organiseren - Ik heb een feest ... (**georganiseerd**^{wp17}).
- 4 dwingen - Ik ben ... (**gedwongen**^{wp17}) om met de bus te gaan.
- 5 verven - Ik heb de muur rood ... (**geverfd**^{wp17}).
- 6 missen - Ik heb je erg ... (**gemist**^{wp17}).
- 7 laten - Ik heb de hond naar buiten ... (**gelaten**^{wp17}).
- 8 wennen - Ik ben dit koude weer niet ... (**gewend**^{wp17}).

Schrijf de persoonsvorm verleden tijd op.

- 9 lopen - Ik ... (**liep**^{wp9}) naar huis.
- 10 zingen - Jullie ... (**zongen**^{wp9}) een mooi lied.

Advies

Dit kan ik nu woord

- 16 - 32 fout** = onvoldoende → remediëren
- 13 - 15 fout** = matig → remediëren herhalen
- 7 - 12 fout** = voldoende → herhalen
- 3 - 6 fout** = goed → verrijken
- 0 - 2 fout** = uitstekend → verrijken

Dit kan ik nog woord

- 4 fout of meer** = matig / onvoldoende → remediëren met:
  - Remedieerbladen blok 3
  - Mijn pakket blok 3

Remediëren

Remedieerbladen

Blok 5, Printblad 1 – 4

Woordpakket 17

Lees samen de schrijfaanwijzing. Herhaal dat je naar de laatste klank van de stam moet kijken om te weten of je het zwakke voltooid deelwoord op t of d moet schrijven. Laat opdracht 1 zelfstandig maken, maar controleer of de leerlingen het voltooid deelwoord zelfstandig herkennen. Maak anders duidelijk wat een voltooid deelwoord is (een werkwoord dat bijna altijd met gebegint en dat je kunt invullen op de puntjes: ik heb/ben ...). Begeleid opdracht 2 stapsgewijs. Je leest steeds de woordenboekvorm voor, laat de laatste klank van de stam noemen en de regel toepassen (wel in 't kofschip → t; niet in 't kofschip → d). Laat daarna de ik-vorm invullen en het voltooid deelwoord. Herhaal dat je het voltooid deelwoord van zwakke werkwoorden altijd schrijft als ge + ik-vorm + t/d. Bespreek opdracht 3. Lees het verhaaltje voor en laat mondeling de sterke werkwoorden invullen. Wijs erop dat de sterke werkwoorden op en eindigen en soms klinkerverandering krijgen. Laat dan opdracht 3 zelfstandig maken.

Woordpakket 18

Lees samen de schrijfaanwijzing. Introduceer opdracht 1 door het verhaaltje voor te lezen. Laat daarna opdracht 1 en 2 zelfstandig maken. Benadruk dat de leerlingen onthoudwoorden altijd moeten inprenten. Laat opdracht 3 ook zelfstandig maken en laat meteen nakijken.

Woordpakket 19

Lees samen de schrijfaanwijzing. Controleer of de leerlingen weten wat leenwoorden zijn. Laat ze een paar voorbeelden geven. Doe opdracht 1 samen met de leerlingen. Lees de woorden voor en laat ze daarna goed inprenten. Controleer of de leerlingen de woorden afdekken en laat zelfstandig de woorden onder de afbeeldingen schrijven. Lees het verhaaltje van opdracht 2 een keer helemaal voor. Laat vervolgens opdracht 2 en 3 zelfstandig maken.

Woordpakket 20

Lees samen de schrijfaanwijzing. Geef een voorbeeld van het verkeerd uitspreken: schrijf ruine op en lees het ook zo voor /ruinu/. Zet het trema en lees het nog eens goed terug. Laat bij Let op! voorbeelden bedenken of geef voorbeelden (fantasieën; koloniën) en oefen met de klemtoon. Begeleid opdracht 1. Lees de woorden in klankgroepen voor. Sta na elk woord even stil bij twee klinkers die door een streepje gescheiden zijn: samen vormen ze meestal één klank, alleen niet in dit woord. Het trema moet dus gezet worden op de tweede klinker van die tweeletterklank, omdat je hem apart moet uitspreken. Geef een ezelsbruggetje: het trema is als een kroontje: die klinker is op zichzelf belangrijk en moet in z'n eentje worden uitgesproken. Bespreek opdracht 2 en laat deze zelfstandig maken. Controleer wel of de leerling het goed doet en geef meteen feedback. Bespreek opdracht 3. Lees elk woord met een duidelijke klemtoon voor en laat de leerling het woord met klemtoon nazeggen en dan opschrijven. Geef weer meteen feedback.

Mijn pakket

Blok 5

De leerling oefent spelling op eigen niveau.

Herhalen

Herhalingsbladen

Blok 5, Printblad 1 – 4

Printblad 1

- In opdracht 1 wordt de vorming van het voltooid deelwoord uit woordpakket 17 herhaald. Opdracht 2 is gewijd aan opnieuw oefenen van de andere spellingcategorieën van blok 5: onthoud ch(t), leenwoorden en trema, waarbij de woorden gecompleteerd moeten worden. In de laatste opdracht produceren de leerlingen zelfstandig nog eens de goede schrijfwijze door te rijmen.

Printblad 2

- Ook op dit printblad is opdracht 1 op de herhaling van het voltooid deelwoord gericht, daarnaast op het onderscheid zwakke en sterke werkwoorden. In opdracht 2 worden de andere spellingcategorieën van blok 5 opnieuw geoefend: de leerling produceert zelfstandig de goede spelling van de woorden. In opdracht 3 tot slot completeren de leerlingen de woorden uit de woordpakketten 18, 19 en 20 in de context van een verhaal en schrijven de hele woorden nog eens op, waarmee ze de goede schrijfwijze herhalen.

Printblad 3

- In opdracht 1 worden woordpakket 17 en 20 herhaald: de goede vorming van het voltooid deelwoord en het verlengen van woorden, waardoor de regels voor tremagebruik opnieuw moeten worden toegepast. Opdracht 2 is gewijd aan de herhaling van woordpakket 18 en 19: woorden met ch(t) en leenwoorden. De leerlingen moeten een visuele synthese maken van losse letters door elkaar, tot de goede schrijfwijze. In opdracht 3 puzzelen de leerlingen de woordstukjes aan elkaar (visuele synthese) waarmee woorden uit woordpakket 18 t/m 20 herhaald worden.

Printblad 4

- In opdracht 1 en opdracht 2 worden woorden uit alle woordpakketten van blok 5 herhaald: in opdracht 1 in een puzzel; in opdracht 2 door woorden te completeren en op te schrijven. In opdracht 3 moet de leerling niet alleen woorden uit blok 5 completeren, maar ze ook gebruiken in een zelfbedacht verhaal.

Mijn pakket

Blok 5

De leerling oefent spelling op eigen niveau.

Verrijken

Verrijkingsbladen

Blok 5, Printblad 1 – 2

Leerlingen die de stof van blok 5 goed beheersen, maken de verrijkingsbladen. Opdracht 1 van printblad 1 is een puzzel. Eventueel kun je tweetallen vormen en samen laten puzzelen. Opdracht 3 (printblad 1) laat de leerling reflecteren op een metacognitief niveau en taalkundige beweringen beoordelen. Opdracht 1 en 3 (printblad 2) kunnen door een andere spellingsterke leerling gemaakt worden. Van de zinnen in opdracht 2 (printblad 2) kun je zinnenslingers laten maken en die in de klas ophangen. Zorg dat de woorden goed leesbaar zijn.

Mijn pakket

Blok 5

De leerling oefent spelling op eigen niveau.

Toetsweek Controledictee

Toetsdoelen Dit kan ik nu woord

- De leerling kan het voltooid deelwoord en het hele werkwoord goed schrijven.
- De leerling kan woorden met ch en cht goed schrijven.
- De leerling kan Engelse en Franse leenwoorden goed schrijven.
- De leerling kan woorden met een trema goed schrijven.

Dit kan ik nog woord

- De leerling kan de verleden tijd van sterke werkwoorden uit blok 3 goed schrijven.
- De leerling kan woorden waarin c klinkt als /s/ uit blok 3 goed schrijven.
- De leerling kan woorden waarin c klinkt als /k/ uit blok 3 goed schrijven.
- De leerling kan verkleinwoorden van woorden die eindigen op a, o, e en u uit blok 3 goed schrijven.

Dit kan ik al woord

- De leerling kan het zelfstandig naamwoord en het bijvoeglijk naamwoord afgeleid van een werkwoord, uit blok 6 goed schrijven.
- De leerling kan woorden die eindigen op tie uit blok 6 goed schrijven.
- De leerling kan woorden waarin x klinkt als /ks/ uit blok 6 goed schrijven.
- De leerling kan woorden met de letterzetter en letterover uit blok 6 goed schrijven.

Afname van het controledictee

- Neem zelf het dictee af of laat de leerlingen het dictee digitaal maken. Het dictee bestaat uit twee delen: een zinnendictee (9 zinnen) en een woorddictee (12 woorden). De woorden in het woorddictee worden ook aangeboden in zinnen.
- Je toetst in totaal 48 woorden: 32 woorden uit Dit kan ik nu, 8 woorden uit Dit kan ik nog en 8 woorden uit Dit kan ik al. Achter de gemarkeerde woorden zie je uit welk woordpakket ze afkomstig zijn.
- Tel het aantal fouten van Dit kan ik nu en Dit kan ik nog op. Doe dat ook bij Dit kan ik nog en Dit kan ik al. Je ziet meteen welke leerlingen nog onvoldoende scores op Dit kan ik nu en Dit kan ik nog en welke leerlingen al voldoende scores op Dit kan ik al.
- Kijk bij Advies en volg de aanwijzingen.

Zinnendictee

De leerlingen schrijven de hele zin op.

- 1 Op mijn **smartphone**^{wp19} heb ik een **app**^{wp19} waarmee ik kan **communiceren**^{wp10} met elk **individuutje**^{wp12}.
- 2 Tijdens **de show**^{wp19} stond op **de achtergrond**^{wp18} een **chalet**^{wp19} als **decoratie**^{wp22}.
- 3 In **de e-mail**^{wp19} op mijn **laptop**^{wp19} stonden **ideeën**^{wp20} over een schoner **milieu**^{wp19}.
- 4 **De pechvogel**^{wp18} gaf een **juichkreet**^{wp18} toen hij bij **de attractie**^{wp22} een **luxe**^{wp23} **camera**^{wp11} won.
- 5 **De gewichtheffer**^{wp18} gebruikte **expres**^{wp23} niet al zijn **krachten**^{wp18} tijdens **het kussengevecht**^{wp18}.
- 6 **De commissaris**^{wp11} moest **glimlachen**^{wp18} toen **de verdachte**^{wp18} begon te **neuriën**^{wp20}.
- 7 Tijdens **de reünie**^{wp20} in **België**^{wp20} probeerde **de egoïst**^{wp20} met iedereen te **ruziën**^{wp20}.
- 8 In haar **villaatje**^{wp12} schreef **de actrice**^{wp10} haar **poëzie**^{wp20} over de zeven **zeeën**^{wp20}.
- 9 Het is een jongen met **jeans**^{wp19} aan die staat te **telefoneren**^{wp24} in **de deuropening**^{wp24}.

Woorddictee

De leerlingen schrijven de gemarkeerde woorden op.

Schrijf het voltooid deelwoord op.

- 1 ontsnappen - De ... (**ontsnapte**^{wp21}) hond had honger.
- 2 braden - De ... (**gebraden**^{wp21}) kip stond op het aanrecht.
- 3 vallen - Ik ben van de trap ... (**gevallen**^{wp17}).
- 4 wachten - Ik heb wel een uur op de bus ... (**gewacht**^{wp17}).
- 5 zwerven - Ik heb even door de stad ... (**gezworven**^{wp17}).
- 6 zaaien - Ik heb de zaadjes in de tuin ... (**gezaaid**^{wp17}).
- 7 lopen - Ik heb vanochtend wel vijf kilometer ... (**gelopen**^{wp17}).
- 8 bonzen - Ik heb op de deur ... (**gebonsd**^{wp17}).
- 9 wensen - Ik heb ... (**gewenst**^{wp17}) dat ik een fiets zou krijgen.
- 10 nemen - Ik heb al een boterham ... (**genomen**^{wp17}).

Schrijf de persoonsvorm verleden tijd op.

- 11 bevelen - Ik ... (**beval**^{wp9}) hem te gaan zitten.
- 12 lezen - Wij ... (**lazen**^{wp9}) een boek.

Advies

Dit kan ik nu woord

Dit kan ik nog woord

Dit kan ik al woord

13 fout of meer = matig / onvoldoende
Kijk bij Advies op de volgende pagina.

4 fout of meer = matig / onvoldoende

0 – 2 fout = goed / uitstekend

Advies voor leerroute volgend blok op basis van totaal Dit kan ik nu en Dit kan ik nog

0 – 3 fout = uitstekend

→ spellingsterk/compactroute

4 – 8 fout = goed

→ spellingsterk

9 – 15 fout = voldoende

→ gemiddeld

16 – 20 fout = matig

→ leerwerkschrift

21 – 40 fout = onvoldoende

→ leerwerkschrift Maat

Toetsweek Advies spelling

Dit kan ik nu
matig/onvoldoende

Laat de leerlingen extra oefenen tijdens het volgende blok met de suggesties hieronder:

Herhalen en toepassen Kies een spel uit blok 5 en laat de leerling hiermee extra oefenen.

Spelen en Bewegen Laat de leerling het spel spelen met het woordpakket waarmee extra geoefend moet worden.

Herhalingsbladen Laat de leerling zelfstandig oefenen met de herhalingsbladen. De bladen bevatten steeds opdrachten met alle woordpakketten van blok 5.
Blok 5, Printblad 1 – 4

Dit kan ik nog
matig/onvoldoende

Laat de leerlingen extra oefenen tijdens het volgende blok met de suggesties hieronder:

Herhalen en toepassen Kies een spel uit blok 3 en laat de leerling hiermee extra oefenen.

Spelen en Bewegen Laat de leerling het spel spelen met het woordpakket waarmee extra geoefend moet worden.

Herhalingsbladen Laat de leerling zelfstandig oefenen met de herhalingsbladen.
Blok 3, Printblad 1 – 4

Dit kan ik al
goed/uitstekend

Volg in het volgende blok de aanwijzingen op voor spellingsterke leerlingen of kies de compactroute.

Colofon

Redactie

Projectteam ThiemeMeulenhoff

Vormgeving

Flowdesign, Utrecht

Opmaak

Michelangela, Utrecht

Over ThiemeMeulenhoff

ThiemeMeulenhoff ontwikkelt zich van educatieve uitgeverij tot een learning design company. We brengen content, leerontwerp en technologie samen. Met onze groeiende expertise, ervaring en leeroplossingen zijn we een partner voor scholen bij het vernieuwen en verbeteren van onderwijs. Zo kunnen we samen beter recht doen aan de verschillen tussen lerenden en scholen en ervoor zorgen dat leren steeds persoonlijker, effectiever en efficiënter wordt.

Samen leren vernieuwen.

www.thiememeulenhoff.nl

ISBN 978 90 06 41429 5

Versie 1.1

© ThiemeMeulenhoff, Amersfoort

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16B Auteurswet 1912 j° het Besluit van 23 augustus 1985, Stbl. 471 en artikel 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan Stichting Publicatie- en Reproductierechten Organisatie (PRO), Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp (www.stichting-pro.nl). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet) dient men zich tot de uitgever te wenden. Voor meer informatie over het gebruik van muziek, film en het maken van kopieën in het onderwijs zie www.auteursrechtenonderwijs.nl.

De uitgever heeft ernaar gestreefd de auteursrechten te regelen volgens de wettelijke bepalingen. Degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, kunnen zich alsnog tot de uitgever wenden.

Deze uitgave is volledig CO₂-neutraal geproduceerd.

Het voor deze uitgave gebruikte papier is voorzien van het FSC®-keurmerk.

Dit betekent dat de bosbouw op een verantwoorde wijze heeft plaatsgevonden.